

Ҳатто суд жавобгар М.Акрамова муқаддам бир неча бор фирибгарлик йўли билан фуқароларнинг ишончига кириб, уларнинг уй-жойларини қўлга киритиб, сотиб юборгани ва унга нисбатан амнистия қарори қўлланиб, жиноий жавобгарликдан озод этилганлигига ҳам эътибор қаратмаган, қонуний баҳо бермаган.

3 бет

Инсон руҳияти, унинг характеридаги нозик, ожиз томонларни илғаб олиш Илҳом Ғаниевдек нафис йўлида даҳоликка даъвогар домлага ҳеч ҳам қийин эмас. Ишонувчан, соддадил, дунёни фақатгина яхшиликлардан иборат деб билувчи Улбибини ҳам қармоғига осонгина туширди.

9 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 4-sentabr, №36 (921)

Нашри

Долзарб масалалар муҳокамаси

2014 йил 28-29 август кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ўн бешинчи ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг таклиф этилган аъзолари, вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари, бошқа ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этди.

Мажлисни Олий Мажлис Сенатининг Раиси И.Собиров олиб борди.

Сенаторлар ўз ишларини "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"ни ижро этиш мақсадида ишлаб чиқилган "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини кўриб чиқишдан бошлади. Сўнгра "Тижорат сирлари тўғрисида"ги, "Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунлари кўриб чиқилди.

Шундан кейин сенаторлар Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш борасида амалдаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан прокурор назоратининг ҳолати ва уни янада кучайтириш чоралари тўғрисидаги ҳисоботини тингладилар.

Хисобот даврида прокуратура органлари томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун

билан қўриқланадиган манфаатларини, Ўзбекистон Республикасининг конституциявий тузумини ҳимоя қилиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва уларни профилактика қилиш бўйича зиммаларига юклатилган вазифаларини бажаришга қаратилган кенг қўламли ишлар қилинганлиги кўрсатиб ўтилди.

Прокуратура органларининг алоҳида эътибори фуқароларнинг Конституцияда мустаҳкамлаб қўйилган шахсий, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва бошқа ҳуқуқ ҳамда эркинликларини ҳимоя қилишга қаратилди. Шу билан бирга, гоёт муҳим давлат дастурларини, жумладан, тadbirkorlik фаолиятини, фермер, деҳқон хўжаликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш соҳасидаги дастурларни рўйб-га чиқаришга, улар фаолиятига қонунга хилоф равишда аралашиб ҳолларига йўл қўймасликка қаратилган Ўзбекистон Республикаси қонунари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ижро этилишини назорат қилишга муҳим эътибор берилди.

Прокуратура органларининг эътибори кўпроқ аҳоли бандлиги, ёшларни ва коллеж ҳамда лицей битирувчиларини ишга жойлаштириш борасидаги қонун ҳужжатлари ижро этилиши устидан назоратнинг самарадорлигини оши-

риш, фуқароларнинг муносиб меҳнат шaroитига эга бўлиш, малакали тиббий хизматдан фойдаланиш ҳуқуқларига риоя этилишини самарали таъминлаш, шунингдек, фуқароларнинг ҳаёти ва саломатлигини жиноий таъвозулардан ишончли ҳимоя қилиш, уларнинг суд томонидан ҳимоя қилинишга бўлган ҳуқуқларини амалда рўйб-га чиқариш масалаларига ҳам қаратилди.

Хисобот даврида инсон манфаатларининг устуворлиги принципини таъминлаш, давлат органлари ҳамда мансабдор шахсларнинг жамият ва фуқаролар олдидagi масъулиятини кучайтириш мақсадида давлат органлари, уларнинг мансабдор шахслари томонидан фуқароларнинг муножаатларининг кўриб чиқилиши бўйича қонунчилик талабларини бажариш прокуратуранинг доимий назоратида бўлиб келди.

Маърузада таъкидланганидек, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари томонидан ушбу йўналишда амалга оширилган ишларга қарамай, мансабдор шахслар "Фуқароларнинг муножаатлари тўғрисида"ги Қонун ҳужжатлари талабларини инкор этиши ҳоллари мавжуд. Чунки, фуқароларнинг муножаатлари билан ишлашдаги камчиликлар Қишлоқ ва с/х хўжалиги, Олий ва ўрта махсус таълим, Соғлиқни сақлаш, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирликлари ҳамда бошқа давлат органлари фаолиятида аниқланган.

Шу билан бирга, мансабдор шахсларнинг масъулиятини ошириш мақсадида прокуратура органлари томонидан бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва суд органлари, шу-

нингдек, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари билан биргаликда янги қабул қилинган меъриёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг моҳияти ва талабларини бевосита ижрочиларга етказиш, улар томонидан қонун ҳужжатларининг нормалари аниқ ва бир хилда қўлланилишини таъминлаш, шунингдек, аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида кенг қўламли ишлар қилинган.

Маърузада кўрсатиб ўтилганидек, жорий йилда давлатимиз раҳбарининг "Қонунчилик ижросини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида мувофиқ Бош прокуратура таркибиди Қонун ҳужжатларининг ижро этилишини назорат қилиш бўйича бош бошқарма ташкил этилди. Бу инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилишнинг муҳим омили бўлди.

Сенаторлар прокуратура органларининг фуқаролар ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштиришга қаратилган таклифлар ва тавсияларни билдирдилар. Кўриб чиқилган масалалар юзасидан сенаторлар тегишли қарорлар қабул қилдилар.

Сенаторлар ялпи мажлисининг иккинчи кунини Тошкент шаҳридаги Ҳамза туманининг номини ўзгартириш тўғрисидаги масалани муҳофаза қилишдан бошладилар. Ушбу масала Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан "Географик объектларнинг номлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ тайёрланганлиги ва қиритилганлиги кўрсатиб ўтилди. Мазкур ма-

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
«Нашри»

сала Тошкент шаҳри аҳолиси ўртасида, фуқаролар йиғинлари фаолларининг, жамоат ташкилотлари вакиллари, хусусан, "Маҳалла" хайрия жамоат фонди, Ўзбекистон "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ва бошқа ташкилотлар вакилларининг мажлисида олдиндан муҳофаза қилинди. Сенаторлар масалани ҳар томонлама муҳофаза қилганларидан кейин ҳукумат таклифи, кенг жамоатчилик муҳокамаси жараёнида билдирилган фикр ва таклифларни умумлаштириш материаллари, географик объектларга ном бериш ва уларнинг номини ўзгартириш масалалари бўйича ҳудудий ва республика комиссиялари томонидан тайёрланган ҳулосалар асосида Ҳамза туманининг номини Яшнот тумани деб ўзгартириш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

Шундан кейин сенаторлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг қарорларини тасдиқлаш, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судини раисини ва унинг ўринбосарини, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг раисини сайлаш тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикасининг бир қатор чет давлатлардаги дипломатия ваколатхоналари бошлиқларини тайинлаш ва лавозимидан озод қилиш тўғрисидаги масалаларни, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ваколатларига киритилган бошқа масалаларни кўриб чиқдилар.

Сенаторлар кўриб чиқилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилдилар.

Биринчи кўнғироқ садолари

Республикамизнинг барча ўқув муассасаларида биринчи кўнғироқ жаранглади. Юртимизнинг барча умумтаълим мактабларида янги ўқув йилининг илк кунини катта шодонага айланиб кетди. Барча мактаблардаги биринчи кўнғироқ маросимига кучоқ-кучоқ гул кўтарган ўқувчилар, ўқитувчи ва ота-оналар йиғилдилар. Қувонарлиси, бундай тантанали маросимлар Ўзбекистонимизнинг шон-шарафини ифода этган мадҳиямиз билан бошланади.

"Ягонасан, муқаддас Ватаним, севги ва садоқатим сенга бахшида, гўзал Ўзбекистоним!" шiori остида ўтказилган дастлабки дарс уларнинг митти юракларига она Юрта муҳаббат, мустақилликнинг азиз нъмат эканлиги тўғрисидаги туйғуларни жо қилди. Халқ таълими вазирлигининг маълумотларига кўра, янги ўқув йилида умумтаълим мактабларининг 1-син-

фига 587 минг ўқувчи қабул қилиниб, уларга 12 турдаги ўқув қуролларидан иборат Президент совғалари топширилди.

Давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига мувофиқ жорий йилда 1-синфлар учун 553 минг нуска инг-

лиз ("Kid's English"), 21 минг нуска немис ("Deutsch Macht Spab"), 17 минг нуска француз ("Hirondelle") тиллари дарсликлари қайта нашр этилди. 2-синф ўқувчилари учун 591 минг нуска чет тили дарсликлари ва ўқитувчилар учун 22 минг нуска услубий қўлланмалар чоп қилинди.

Биринчи кўнғироқ шодиёналариди аjoyиб шеър-қўшиқлар, гўзал рақслардан сўнг ўқувчилар зий масканининг синф хоналарига қараб йўл олишди. Шу кун республикамизнинг барча ҳудудларидаги умумтаълим муассасаларида "Билимлар кунини" байрам тадбири аjoyиб тарзда нишонланди.

Ўз мухбиримиз

Айниқса, бу кун биринчи синфга энди қадам қўйган ўқувчилар учун унутилмас лаҳзаларга бой бўлди. Улар илк бор синф парталарига ўтириб, "Она", "Ватан" сингари улуғ ва бетакор сўзларнинг маъносини тушундилар.

2013 йилнинг охирида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган вакиллари томонидан ўтказилган текширувлар натижасида бўкалик ака-ука Мамаловларнинг ўз хонадонда ноқонуний равишда қушхона ташкил қилиб олишгани маълум бўлди. "Ишбилармон"лар санитария талабларига жавоб бермайдиган мазкур қушхонада қора молларни сўйиш ва истеъмолчилар ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига жавоб бермайдиган гушт маҳсулотларини сотиш билан шуғулланиб келишган.

Қушхонада яширинган бизнес

Зоҳид ҚОРАЕВ,
Бўка туман прокурори

Хусусан, 2009-2013 йиллар давомида Дилшод Мамалов сирдан тумандаги фермер ҳўжаликларидан бирида сувчи бўлиб ишлаган бўлса-да, баъзи-баъзида ҳеч қачон ишламайдиган укаси Икром билан гушт олди-сотдиси билан шуғулланишган. Яъни улар ўзларининг кашқадарёлик шериги Ахтам Қўйилев билан олдиндан режа тузиб, қорамолларни сўйиб, гуштини сотишга тайёрлашган. А.Қўйилев эса махсулотларни ўтказиш билан шуғулланиб келган. Натижада ноқонуний даромад ортидан Икром ва Дилшод Мамаловлар 2009 йилда "Дамас", 2012 йилда "SPARK", 2013 йилга келиб эса "Каптив" русумли автомашиналарни сотиб олишган.

Хўш, бекор юрганган кўра, бирон-бир ишнинг бошини тутишнинг уддасидан чиқишибди-ку, дерсиз. Аммо, аянчли жиҳати шундаки, қасбоблар даромад орттириш мақсадида ўз ҳудуди ва бошқа туманлардан қасалликча қилинган ёхуд қасаллик сабабли ўлган қора молларни арзон нархларда, яширин равишда сотиб олиб, уларнинг гуштлирини бозорларда сотиб юбораверишган. Бироқ, тегишли органларнинг сайёҳаракатлари билан уларнинг яширин "бизнес"ига чек қўйилиб, нопок ва ноқонуний даромад эвазига сотиб олинган автомашиналар давлат фойдасига мусодара қилинди. Суд томонидан жиноятчиларга қилмишларига яраша жазо тайинланди.

Миннатдорчилик

Мухтарам Президентимизнинг ишбилармонлик муҳитини янада тубдан яхшилаш ва тадбиркорликка кенг эркинлик бериш чора-тадбирлари тўғрисидаги фармон ва қарорларидан руҳланиб, тадбиркорлик фаолиятини янада ривожлантириш ҳамда корхонамизнинг айланма маблағларини тўлдириш мақсадида Саноат қурилиш банкнинг Шарғун филиалидан 200 миллион сўм миқдорда кредит олиб, ундан мақсадли фойдаланиб келаётган эдик.

Сизларга раҳмат...

Аммо, корхонамизга қарашли дўконимизга берилган савдо қилиш ҳуқуқини берувчи лицензиянинг амал қилиш муддатини узайтириш мақсадида ҳужжатларни расмийлаштиришда айрим сунъий тўсиқларга учрадик. Шу сабабли тадбиркорлик фаолиятимизни ҳимоя қилиш ҳамда савдо ва хизмат кўрсатиш учун лицензияни олишда ҳуқуқий ёрдам беришни сўраб, Сурхондарё вилоят прокуратурасига мурожаат қилдик.

Вилоят прокуратураси ходимларининг қорхонамизга кўрсатган ёрдами туфайли сунъий тўсиқлар ўз вақтида бартараф қилинди ва биз қисқа муддат ичида

зарур ҳужжатларни расмийлаштиришга эришдик. Бугун қорхонамиз ўз фаолиятини давом эттириб келмоқда. Бунинг учун Сурхондарё вилоят прокуратураси ходимларига ўз миннатдорчилигини билдирган ҳолда раҳмат деймиз.

Фурсатдан фойдаланган ҳолда барча прокуратура ходимларини газета саҳифаси орқали Ватанимиз мустақиллигининг 23 йиллиги билан чин дилдан қутлаб, уларнинг масъулиятли ва шарафли меҳнатларига зафар ва омад, оилаларига тинчлик-хотиржамлик тилайман.

О.НОРКУЛОВ,
"Меҳнат Сурхон" хусусий қорхонаси раҳбари

Хотин-қизлар манфаати — қонун ҳимоясида

Навоий вилоятида меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари томонидан 2014 йилнинг ўтган даврида ишга жойлаштирилган 6223 нафар аҳолининг 2339 нафарини хотин-қизлар ташкил қилиб, уларнинг 1811 нафари қасаначилик меҳнатига жалб этилган.

Баҳриддин АХМЕДОВ,
Навоий вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи ўринбосари

2014 йилнинг ўтган даврида вилоят прокуратураси органлари томонидан бошқа мутасадди идоралар билан ҳамкорликда жамиятда соғлом турмуш тарзини янада мустаҳкамлаш, оила, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, шунингдек, хотин-қизларни ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга қаратилган тарғибот тадбирлари мунтазам ўтказилиб келинмоқда. Қонунчилик тарғиботи борасида олиб борилган тадбирлар доирасида террорчилик ва диний экстремизмнинг бузғунчи таъсирини тушунтириш мақсадида диний экстремизмга қарши кураш мавзусида 296 та, вояга етмаганларга оид қонунлар юзасидан 343 та, одам савдосига қарши кураш бўйича 266 та тарғибот тадбирлари ташкил этилди.

Бундан ташқари, прокуратура органлари томонидан олиб борилаётган назорат тадбирларида ижтимоий ҳимояга муҳтож аёлларни ишга қабул қилишни асоссиз равишда рад этиш ҳамда уларга тайинланган на-

фақа пуллари берилишини асоссиз равишда кечиктириш ҳолатларининг олдини олишга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бу борада мавжуд қонунбузилишлари бартараф этилиб, хотин-қизларнинг бузилган ҳуқуқларни тиклашни таъминланмоқда. Жумладан, Нурота туман прокуратураси томонидан фуқаро М.Ҳазратованинг аризаси юзасидан ўтказилган текширишда тумандаги "Сентоб" МФЙ томонидан унга 2012 йилнинг сентябрь ойидан 2013 йилнинг августига қадар 2 ёшгача бўлган боласига нафақа тайинланганлиги, 2013 йилнинг февраль ойига қадар ушбу пуллар тўланиб, қолган давр учун нафақалар тўланиши маҳалланинг собиқ раиси М.Розиков томонидан асоссиз равишда тўхтатиб қўйилганлиги аниқланди. Прокуратуранинг аралашуви билан М.Ҳазратована қўлланма қолган 895,2 минг сўмлик нафақа пуллари унинг тўланиши таъминланди.

Навоий Давлат педагогика институтини, Нурота туманидаги 57-сонли умумтаълим мактаби

ва ушбу институтнинг битирувчиси Д.Икромовалар ўртасида ишга қабул қилиш бўйича уч томонлама шартнома тузилади. Шунга қарамай, мактаб директори Б.Бобоназаров битирувчи Д.Икромовани асоссиз равишда ишга қабул қилмасдан келганлиги аниқланиб, унга нисбатан маъмурий чора қўрилди. Прокуратуранинг кўмағида Д.Икромова мазкур умумтаълим мактабига ишга қабул қилинди.

Шу билан бирга, Навоий шаҳар прокуратураси томонидан фуқаро А.Мирзаеванинг икки ёшгача бола парвариши учун нафақа пули олишда амалий ёрдам бериш ҳақидаги мурожаати қўриб чиқилиб, прокуратуранинг бевосита ёрдами билан унга 2 млн. 92 минг сўмлик нафақа пуллари олиб берилди.

Хотин-қизлар ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлаш оила, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш демакдир. Шундай экан, аёлларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари муҳофазаси ҳар қайси соҳадаги фаолиятимизда устувор аҳамият касб этмоғи лозим.

Панадаги «Гийёҳ»

Элёр АБДУЛЛАЕВ,

Андижон вилоят прокуратураси бўлим катта прокурори

Таъқиқотларга аниқланишича, бугунги кунда дунё бўйича гиёҳванликка мубтало бўлганларнинг 80 фоизини 18 ёшдан 35 ёшгача бўлганлар ташкил этади. Демак, гиёҳвана моддалар савдосидан мўмай даромад орттиришни қўлгаган кимсалар ҳаётининг ачиқ-чучуқини тотиган, кўпни кўрган инсонларни ўзларининг қабил ниятлари омонига тушира олмасликларини англаган ҳолда, алаовга учалган ёшларни йўлдан оздириш пайида бўлишмоқда. Таъкиллаш жоизки, мамлакатимизда гиёҳванликнинг оламини олиш ва унга қарши курашиш долзарб вазифалардан ҳисобланади.

1999 йил 19 августда Ўзбекистон Республикасининг "Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида"ги Қонуни ва Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 31 июлда "Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали олиб кириш, олиб чиқиш ва транзит тарзда ўтказиш тўғрисида"ги Қарорининг қабул қилиниши мазкур оғуға қарши курашда муҳим ҳуқуқий асос сифатида хизмат қилмоқда.

Аммо кўрилатган чора-тадбирларга қарамай, айрим кимсалар ҳамон гиёҳвандлик воситалари келтирадиган офатни, оқибатларни билгани ҳолда, ундан мўмай фойда олишга ружу қўймоқдалар.

"Кўр ҳассасини бир марта йўқотди", дейди халқимиз. Аммо шундай кимсалар борки, ҳаракатлари жиноят эканини била туриб ҳам такрор ва такрор бу йўлга қадам қўйверадилар. Андижон туманилик Жаҳонгир Абдулазизов шундайлар хилдан экан.

У муқаддам судланиб, жиноий жавобгарликка тортилган. Ҳатто унинг тўри йўлга тушиб олиши учун имконият ҳам берилган — амнистия актига асосан жиноий жавобгарликдан озод этилган. Афсуски, у бундан ўзига ҳулоса чиқариб олмади. Аксинча, яна жиноятга қўл урди.

Жаҳонгир бир девор нарида яшовчи амакиси хотини билан Россияга ишлаш учун кетгани, уйда уч нафар вояга етмаган фарзанди ёлғиз эканини яхши биларди. Шу боис у жирканч ниятини амалга ошириш учун ушбу ховли "бежавотир" деган ҳулосага келди. Рост-да, хонадон соҳиблари узоқ-да, жиянлари ҳеч ниманинг фарқиға бормайдиган ёшда бўлса...

У амакисининг ҳовлисини кўздан кечирар экан, томорқадаги анор ёнида ва ҳали қурилиши аяун-

ланмаган бино ичида наша етиштириш мумкинлигини чамалади-да, жилмайиб қўйди. Аммо буни амакивачаларига сездирмади.

Орадан бир неча кун ўтиб, ерга "уруғ қадади". Кунда-кунора жиянларидан хабар олиш бахонасида наша ўсимлигининг парваришига киришди.

Жаҳонгирнинг юриш-туриши ўзгарди. У нима бўлса ҳам "ҳосил"ни йиғиб олиш илнжида тирчилар, бунинг учун озу фурсат қолганди. Ҳатто "наша"нинг дастлабки барглари териб, 9 килограммдан зиёددроғини чала битган бино деворлари панасида қуритиб олишга киришганди. Аммо...

Аммо қанчалик эҳтиёткор бўлмасин, қора ниятига етолмади. Ҳудудда ўтказилган тадбирда қилмиши фош бўлди.

Агар у бирор-бир фойдали иш билан шуғулланганида, деҳқонларимиз сингари эл қорига ярайдиган озиқ-овқат махсулотларидан бирини етиштирганида, бугун унинг роҳатини кўраётган бўларди. У эса жирканч йўлни танлади. Фойдали эмас, инсон умрига зомин бўлиши муқаррар оғу етиштириб, унинг савдоси ортидан даромад олишни ўйлади. Оқибат эса...

Жиноят ишлари бўйича Андижон туман суди томонидан Жаҳонгир Абдулазизовнинг мазкур жиноятини батафсил ўрганиб, унга нисбатан уил-кесил ўташ учун 6 йил-у 1 ой муддатга озодликдан маҳрум этиш ҳақоси тайинланди. Шунингдек, у экиб парваришлаган 3 туп наша ўсимлиги ва 9 кило 869 грамм "марихуана" қонуний тартибда йўқ қилинадиган бўлди.

Таассуф... Жаҳонгир калтабинлиги туфайли ҳаётининг энг гўзал дамлариини панжара ортида ўтказди. Тенгдошлари уйланиб, бир оилага бош бўлаётган паллада у қилмишлари учун жавоб беришга мажбур.

"Қингир иш — келтирар ташвиш", дейишганича бор. Гиёҳвандлик моддалари билан савдо қилаётган кимсалар келтираётган ташвиш жуда оғир ҳамда ўта хавфлидир. Бу нопок йўл билан бойлик орттириш илнжидагилар ўз оёқларига ўзлари болта уришадиганини юқорида келтирилган ҳаётини мисолда ҳам кўрдик. Зеро, гиёҳвандлик — оғу, кимки унга ақиллашса, албатта, завоёл топади. Буни асло унутмаслик даркор.

Конунийлик ҳар бир ишда адолат қарор топишининг бош мезони. Бу вазифа эса прокуратура органлари зиммасига алоҳида масъулият юклайди.

Фаргона шаҳар прокуратураси томонидан ҳам фуқаролик ишлари бўйича суд қабул қилган ҳал қилув қарорларининг қонунийлиги мунтазам равишда ўрганиб борилаётган. Иш қўрилишида, ҳал қилув қарори қабул қилинишида аниқланган қонунга зид ҳолатларга нисбатан апелляция протестлари келтирилиб, ишнинг қайта қўрилиши, адолатли қарорлар қабул қилиниши таъминланмоқда. Фуқаролик ишлари бўйича Фаргона туманларо судининг даъвогар Г.Ахматқулованинг жавобгар М.Акрамова ва бошқаларга нисбатан олди-сотди шартномаларини ҳақиқий эмас деб топиб, уйдан қўчириш ҳақидаги даъво аризаси юзасидан 2013 йил 25 декабрь кунги ҳал қилув қарорига нисбатан келтирилган апелляция протести шулар жумласидандир.

Судга даъво аризасида баён этганидек, Г.Ахматқулова низоли хонадонни "мулкдор сифатида рўйхатдан чиқмаслик ва кейинчалик ўзи сотиб олиши" шартига асосан нотариал тасдиқланган ишончнома орқали 3,5 млн. сўм эвазига М.Акрамовага топширган. Ишончнома 2008 йил 25 апрел санаси, 981-сонли реестр билан 3-сонли давлат нотариал идорасида қайд этилган. Даъвогар келишувга қўра хонадонни қайтариб сотиб олиш учун Россия Федерациясида ишлаб юриб, жавобгарга 4,5 млн. сўм жұнатган. Бироқ М.Акрамова қимматроқ нархда сотиш мақсадида ўзига берилган ишончномадан фойдаланади, яъни алдов йўли билан қўлга киритган хонадонни МФЙдан олган қалбаки маълумотнома асосида 2011 йил 22 январь кун 3-сонли давлат нотариал идорасида 252-сонли реестр билан рўйхатга олинган олди-сотди шартномаси ор-

қали фуқаро Ё.Абдуллаевага сотган. Ё.Абдуллаева эса ушбу нотариал идорада 2012 йил 24 июлдаги 1651-сонли реестр билан рўйхатга олинган олди-сотди шартномаси орқали хонадонни фуқаро К.Тошматовага сотиб юборган. Даъвогар Г.Ахматқулова фуқаролик ишлари бўйича Фаргона туманларо судига даъво аризасида низоли хонадонда яшаб келаётган К.Тошматова ва бошқаларни мажбурий қўчиришни сўраган.

Фуқаролик ишлари бўйича Фаргона туманларо судининг 2013 йил 15 август кунги ҳал қилув қарори билан даъвогарнинг даъвосини қаноатлантириш рад этилган. Даъвогар Г.Ахматқулованинг апелляция тартибдаги шикоятни асосида вилоят суди судлов ҳайъатининг ахирими билан ҳал қилув қарори бекор қилиниб, иш янгидан қўриш учун бошқа суд таркибига юборилган. Иш қайта қўрилганида ҳам даъвогарнинг даъвоси қаноатлантирилмай қолдирилган.

Шаҳар прокуратурасининг апелляция протестида фуқаролик ишлари бўйича туманларо суди ҳал қилув қарорининг амалдаги қонунларга зидлиги асослантириб берилди. Хусусан, суд ишни мазмунан ҳал этишда вилоят суди судлов ҳайъатининг ахиримида қўрилган 3-сонли давлат нотариал идораси томонидан фуқаролар М.Акрамова ва Ё.Абдуллаевалар ўртасида тузилган олди-сотди шартномаси МФЙ томонидан берилган 14-сонли, рўйхатда турган фуқаролар қўрсатилмаган қалбаки маълумотнома асосида расмийлаштирилганлиги ҳақидаги важларига қонуний баҳо бермаган, жиноят ишлари бўйича шаҳар судидан МФЙ раиси С.Мирзаахмедовага нисбатан амнистия қарорини қўллаш ҳақидаги жиноят иши-

ни талаб қилиб олмаган, ўрганмаган.

Нотариал қонунчилик ҳамда Давлат нотариал идоралари тўғрисидаги Низом талаблари асосида олди-сотди шартномаси расмийлаштирилмаган турар жой жойлашган маҳалла фуқаролар йиғинидан сотилаётган турар жойда қиммат рўйхатда туриб яшаб келаётгани, вояга етган фарзандлари бориқлиги ҳақидаги маълумотлар албатта олиниши лозим ва рўйхатда турган вояга етганларнинг барчасининг розилиги олиниши мажбурийлиги белгиланган бўлса-да, суд бу ҳолатларга ойдинлик киритмаган, 62-сонли "Юлдуз" МФЙдан берилган қалбаки маълумотномага ҳам қонуний баҳо бермаган. ФПК нинг 317-моддасига, яъни апелляция, кассация ва назорат инстанцияси судининг ахирими ёки қарориди баён қилинган қўрсатмалар мазкур ишни янгидан қўраётган суд учун мажбурийлиги ҳақидаги талабга рояз этилмаган.

Шунингдек, суд жавобгар М.Акрамовага нисбатан ЖКНинг 168-моддаси, 2-қисми "в" банди ва 28, 211-моддаси 1-қисми билан жиноят иши тузилган олди-сотди шартномаси бўйича эмас, балки бошқа ҳолат бўйича қўзғатилганлиги ҳақида нотўғри хулосага келган. Чунки, олдинги суд мажлисида ҳам, кейинги суд мажлисида ҳам даъвогар баён этганидек, жавобгар томонидан унинг алдов йўли билан қўлга киритиб сотиб юборган низоли хонадон ўрнига шаҳар ҳокимиятидаги танишлари орқали бошқа уй-жой олиб бериши мумкинлиги, лекин эвазига 3000 АҚШ доллари бериши лозимлиги ҳақидаги тақлифи бўйича тадбир ўтказилиб, вилоят МХХ бошқармаси, вилоят прокуратураси ва СВОЖДЛКК департаменти вилоят бошқармаси ходимлари

томонидан шаҳар ҳокимлигининг 2 нафар мансабдор шахслари билан бирга пора олаётган жавобгар М.Акрамова қўлга олинган ҳамда қўзғатилган жиноят иши бўйича 2 нафар мансабдор шахс қамалиб кетган, М.Акрамова эса қирибгарлик жиноятини содир этганликда ва пора олишда иштирокчи сифатида жиноий жавобгарликка тортилиб, амнистия акти билан жавобгарликдан озод этилган. Лекин, ишни қўраётган суд бу ҳолатга ойдинлик киритиш мақсадида жавобгар М.Акрамова ва бошқаларга нисбатан қўзғатилган жиноят ишини талаб қилиб олиб ўрганмаган. Ушбу жиноят иши айна жавобгар ўзи сотиб юборган хонадон ўрнига Г.Ахматқуловага бошқа уй олиб бериш учун шаҳар ҳокимлигидаги танишларига 3000 АҚШ доллари миқдориди пора беришга долат қилгани бўйича қўзғатилган ишнинг эътиборидан четда қолган. Хатто суд жавобгар М.Акрамова мўқаддам бир неча бор қирибгарлик йўли билан фуқароларнинг ишончига кириб, уларнинг уй-жойларини қўлга киритиб, сотиб юборгани ва унга нисбатан амнистия қарори қўлланиб, жиноий жавобгарликдан озод этилганлигига ҳам эътибор қаратмаган, қонуний баҳо бермаган.

Худди шунингдек, бошпанасиз қолган даъвогар Г.Ахматқулова ўз фарзандлари билан қўйининг уйда яшаб келаётганлигини ҳам эътиборга олмаган.

Бундан ташқари, суд вилоят суди судлов ҳайъатининг юқоридаги ахирими талабларини тўлиқ бажармасдан ФПК нинг 314-моддаси 2-қисми 4-бандига зид равишда ишда қатнашишга жалб этилмаган ва низоли хонадонда рўйхатда турган Г.Ахматқулованинг даъво аризаси қаноатлантирилди. Адолат қарор топиб, хонадон асл эгасига қайтариб олиб берилди.

Баҳром Жўраев,
Фаргона шаҳар прокурорининг
катта ёрдамчиси

масалани ҳал қилгани ҳолда жавобгарлар К.Тошматова, Ҳ.Тошматова ва Б.Тошматовларни ишга жалб этиш чораларини қўрмасдан, уларга қачирву қоғозлари юбориш билан чекланган.

Апелляция протестида шунингдек, суднинг низоли хонадонда рўйхатда туриб, ундан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлган фуқаролар (даъвогарнинг фарзандлари) Хусан Ахматқулов ва Фотима Ахматқуловлар маҳалла раиси С.Мирзаахмедова томонидан берилган 14-сонли қалбаки маълумотнома асосида тузилган олди-сотди шартномасини ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақидаги даъво талаби билан муқоаат этмаганликлари ҳақидаги важлари билан ҳам келишиб бўлмаслиги асослантириб берилган. Ф.Ахматқулова онаси Россияда ишлаб, сотилган уйни қайтариб олиш учун жұнатиб турган пулларни М.Акрамовага бериб келгани, жавобгар уларни алдаб уйни Ё.Абдуллаевага сотиб юборгани, уйни қайтариб олиб беришни сўраган бўлса-да, суд уни даъвогар сифатида ишга жалб этиш чорасини қўрмаган.

Апелляция протестида келтирилган ҳолатларга асосан фуқаролик ишлари бўйича Фаргона туманларо судининг 2013 йил 25 декабрь кунги Г.Ахматқулованинг даъво аризасини қаноатлантирмасдан қолдириш ҳақидаги ҳал қилув қарори бекор қилиниб, иш қайтадан қўриб чиқилди. Фуқаролик ишлари бўйича Марғилон туманларо судининг ҳал қилув қарори билан Г.Ахматқулованинг даъво аризаси қаноатлантирилди. Адолат қарор топиб, хонадон асл эгасига қайтариб олиб берилди.

Жараён

Тадбиркорлик — тараққиёт таянчи

соҳага бўлган юксак эътибор ва ҳуқуқий муҳофаза

иқтисодиётимиз равнақига хизмат қилмоқда

Мамлакатимиз мустақиллигининг илк дамиридан оқ ўз тараққиёт ва истиқбол йўлини белгилаб олди. Бу бозор муносабатларига асосланган демократик ҳуқуқий давлат қуриш ва адолатли фуқаролик жамияти барпо этишлар. Ушбу эзгу мақсада эришишнинг муҳим шарти барча соҳаларда қонун устувор бўлиши, адолат барқарорлиги, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жамият ва давлат манфаатлари муҳофазаси юксак даражада таъминланишини тақозо этади. Шунинг учун ҳам бу улуғвор мақсад рўйи Президентимизнинг "Ҳуқуқий давлатнинг қўзи ҳам, сўзи ҳам, қўроли ҳам, ҳимояси ҳам қонундир", "Мустақиллик ҳуқуқ аемакири" каби қатъий таъкидларида, эътирофларида ифодалаб берилган. Ва шу асосда барча жаҳонлардаги ислохотлар, сайёҳаракатлар, амалий қадамларда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари устувор аҳамият касб этади.

Ўз наватбатида тараққиётимиз тамойилларидан бири бўлган бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтишининг муҳим шарти, ҳуқуқий мезони сифатида Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида: "Бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллardaги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқий устуворлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлигини ва ҳуқуқий ҳаққондан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди. Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир", дея қатъий белгилаб қўйилди.

Шу асосда ислохотлар изчиллик

касб этиб, соҳа ривож, тадбиркорлик ва кичик бизнес субъектлари манфаатлари муҳофазасининг мустақам ҳуқуқий механизми яратилди. Жумладан, "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Хусусий корхона тўғрисида"ги, "Ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида"ги, "Инвестиция фаолияти тўғрисида"ги, "Рақобат тўғрисида"ги, "Оилавий тадбиркорлик тўғрисида"ги, "Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Тадбиркорлик фаолияти соҳасидаги рўхсат бериш тартиб-таомиллари тўғрисида"ги Қонунларини қабул қилиниши иқтисодиётни янада либераллаштириш ва модернизация қилишнинг ҳуқуқий негизи бўлиш баробарида, амалга оширилаётган бозор

ислохотларининг рўйи ва равнақига хизмат қилмоқда.

Шу ўринда Президентимиз Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2014 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган мажлисидаги маърузасида ҳам мазкур соҳа равнақига алоҳида эътибор қаратганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Мазкур йиғилишда давлатимиз раҳбари: "Ишбилармонлик — бизнес юритиш учун амалий қўлай шароит таъдириб бериш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш реал иқтисодиётни ислох этишнинг навбатдаги энг муҳим йўналишига айланмоғи зарур", дея таъкидлаган эди.

Таассуфки, жойларда бугунги ислохотлар моҳиятини тушунамаслик, шунинг оқибатида тадбиркор йўлига тўғаноқ бўлиш каби ҳолатлар ҳам йўқ эмас. Жумладан, жорий йилнинг ўтган давридаги назорат тадбирларида жойлардаги давлат бошқарув органлари, архитектура ва қурилиш, ер ресурслари ва кадастр хизмати, солиқ, банк муассасалари ва маҳаллий ҳокимликлар томонидан тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва эркинликларини бузиш, уларга турли бюрократик тўсиқлар яра-

Музаффар АБДУРАХМОНОВ,
Наманган вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари

тиш, фаолиятига асоссиз аралашиб каби қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланиб, мазкур ҳолатларни бартараф этиш юзасидан тегишли чоралар қўрилди.

Таҳлилларга эътибор қаратадиган бўлсак, статистика идораларида 147 та, ҳокимликларда 36 та, архитектура ҳамда ер ресурслари ва давлат кадастри бўлимларида 34 тадан, тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияларида 31 та, солиқ органларида 27 та, Давлат санитария-эпидемиология назорати марказлари (ДСЭНМ)да 14 та шундай ҳолатга йўл қўйилган.

Прокуратура органлари томонидан ўрганишлар натижасида 360 нафар тадбиркорнинг ҳуқуқлари тикланиб, уларга амалий ёрдам қўрсатилди. Хусусан, 14 та тадбиркорлик субъектига банклардан 700,7 млн. сўм миқдориди кредитлар олиб беришда, 38 та тадбиркорга 25 млн. сўмдан зиёд иш ҳақларини ундиришда, 61 нафарига давлат рўйхатидан ўтиб, фаолият бошлашида қўмак берилди.

/Давоми 8-бетда/

ИСТИҚЛОЛ ШУКУҲИ

Ўтган асрнинг саксонинчи йиллари охири эди. Фарғона шаҳридаги корхоналардан бирида ногоҳон кадрлар бўлими бошлиғи билан политехника институтини битирган, олий маълумотли муҳандис дипломини олган йигитнинг суҳбати устидан чиқиб қолдим. Гап мазмунидан йигит институтда ўзбек тилида ўқиган, йўллама билан корхонага келган эди. "Рус тилини яхши билганингизда бошқа гап эди, — деди бошлиқ сўзини давом эттириб. — Амалда технологияни ўзлаштириб олишга қийналасиз. Барча техникавий йўриқномалар рус тилида, иш ҳам русча юритилади, ишлаб кета олишингизга қўзим етмайди".

Кишлоқда ўсиб-ўлғайган, рус тилида бемаъллол гаплаша олмай-диган олий маълумотли муҳандис мулазм бўлиб қолаверди. Даровке, аксарият корхоналарда иш рус тилида юритилар, шу боис миллий инженер-техник кадрлар бармоқ билан санарли эди. Нафақат корхоналарда, турли ташкилот ва идораларда ҳам бухгалтерия ишлари рус тилида олиб бориладди. Туманлардаги бўйсунувчи идоралардан бухгалтерия ҳисобларини русча тайёрлаб топшириш талаб қилинарди...

Мустақилликка қадар туманлардан биридаги газлаштириш идорасига ишга қабул қилинганга аёлининг сўзлари ёдимга тушади. "Бўш жойга ҳисобчиликка ишга олишмади. Русча ҳисобот қилиш керак экан. Керак бўлса, бошқармада таржима қилиб олишармайдими? Бу нима деган гап, ўз юртингда мусофирга ўхшаб қолсанг!.."

Кўчаларнинг номлианидан тортиб, идоралар-у дўконларнинг пештахталари ҳам русча бўлиб, ўзбек тили оилавий сўзлашув тилига айланиб қо-

лаётганди. Келса-келмаса русча сўзларни қориштириб гаплашиш одат тусига кирганди. Тўғри, икки-учта чет тилини, шу жумладан, рус тилини пишиқ-пuxта билиш, дунё адабиёти, маданияти дурдоналаридан баҳраманд бўлиш киши дунёқарашини кенгайтириши исбот талаб қилмайди. Бироқ, ўз юртида иш юритиладиган ўзга — рус тилини тузукроқ билмагани учун панд еган, ўз тили қадрсизланган кишининг руҳиятини тасаввур қилиш қийин эмас.

Истиқлол шарофати билан тилимиз, миллий қадриятларимиз тикланди. Ўзбекона бағрикенглик, юртимизда истикомат қилувчи барча халқлар вакилларининг тили, дини, маданиятига ҳурмат-эҳтиром билан қараш руҳияти асраб-авайлангани ҳолда миллий маданиятимиз, санъатимиз гуркираб ўсмоқда. Дастлабки йилларда "марказ"даги айрим сиедатдорлар мустабид тузум даврида нефть, целлюлоза каби саноат хомашисидан тортиб, жорий ва капитал таъмирлаш жараёнлари учун майда эҳтиёт қисмларни етказиб беришгача, собиқ иттифоқдаги

ўнлаб таъминотчи корхоналарга боғлаб қўйилган нефтни қайта ишловчи, минерал ўғит ишлаб чиқарувчи ва бошқа йирик заводлар тўхтаб қолишини, юртимиз иқтисодиёти таназзулга юз тутишини "баҳшорат" қилганлари сир эмас. Ҳаёт бу баҳшоратларнинг пучлигини кўрсатди. Иқтисодиётни ривожлантириш борасидаги оқилона сиебат, кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг амалга оширилиши мобайлида энг мураккаб, энг нозик технологияларни маромига етказиб бошқарадиган миллий кадрлар етишиб чиқди ва етишиб чиқмоқда. Мустабид тузум даврида бир ёқлама агар иқтисодиёт исканжасида бўлган мамлакатимизда бугун янги автомобилсозлик, электроника саноатлари барпо этилиб, жадал суръатларда ривожланмоқда.

Илгари фақат ярим тайёр маҳсулот ишлаб чиқарилган тўқимачилик саноати тубдан модернизация қилинган, замонавий ускуналар билан жиҳозланган, янгида ишга туширилаётган, фақат калава илгина эмас, тайёр газламалар ишлаб чиқарувчи ва хорижа экспорт қилувчи қўшма корхоналар сафи кенгаймоқда. Ички бозор эҳтиёжини қондириш билан бир вақтда Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган автомобиль, рақобатбардosh товар ва маҳсулотлар жажон бозорида талабгор бўлиб бормоқда.

Мамлакатимиз иқтисодиёти ривожланиб бориши баробарида қурилишлар авж олди-

рилиб, шаҳар ва кишлоқларимиз замонавий ва кўркам қиёфа касб этмоқда. Президентимизнинг «2012-2015 йиллар даврига Фарғона шаҳрининг асосий режасини амалга ошириш ҳамда ижтимоий ва транспорт-коммуникация инфраструктурасини қайта қуриш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги Қарорига асосан мисли қўрилмаган бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Қуриб битказилган шаҳар ички айлана йўли транспорт қатновига қулайлик яратяпти. Айлана йўлининг, шаҳар марказидаги кенгайтирилган кўчаларнинг икки тарафидан, эски уйлар ўрнида барпо этилган кўп қаватли, бири-бирини тақрорламайдиган турар жой, савдо, хизмат кўрсатиш бинолари, шаҳарликлар ва меҳмонлар сайр қилиб ҳордиқ чиқараётган хиёбонлар, мусикали фавворалар шаҳар хуснига хусн қўшди. Фарғона шаҳри қоқ марказидаги эски, экологий талабларига жавоб бермайдиган, шаҳар четида кўчирилган ёки фаолияти бутунлай тўхтатилган корхоналар ўрнида барпо этилган хиёбон, муҳташам санъат саройи, сув спорт мажмуаси, янгида қуриб битказилаётган кўп қаватли турар жой бинолари, турли муассасаларнинг кўркам иморатлари кўзларни қувнатади, дилларни яратади.

Ёши улғулар мустабид замонни бугунги обод ва фаровон турмушга, инсон қадриятини олий қадрият даражасига кўтарилган кунларга

Исроил ИБРОҲИМОВ,
«Huquq»

қиёслаб, шукроналар айтишди. Мустабид тузум даврида дунё ахлининг аксари Ўзбекистонни билишмасди. Бугун давлатимиз байроғи Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо мамлакатларнинг байроқлари қаторида мағрур хилпирамоқда. Юртимиз спорт усталари, маҳорат сирларини эгаллаётган ёш спортчилар шохсупаларга кўтарилиб, мамлакатимиз довуғини оламга таратишмоқда.

Мустақиллик кунин байрами арафасида ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини, демократик давлат қуриш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш жараёнларидаги фаолликларини оширишга қаратилган тадбирлар ўтказилмоқда. Ўқувчи-ёшлар ҳокимлик, прокуратура, фуқаролик ишлари, ҳўжалик судлари раҳбар ва ходимлари билан учрашувларда қонун чиқарувчи, ижро этувчи, суд ҳокимиятлари ҳақидаги билим ва тасаввурларини бойитишмоқда. "Сиз қонунни биласизми?", "Ҳуқуқ билимдонлари" танловлари, "Ёшлар ва қонун" тарғибот лойиҳаларида билим ва иқтидорларини намоён этишмоқда. Тараққиёт йўлида эришаётган ютуқларимиз, турмушимиз тўқин ва сермазмун, юртимиз тобора обод бўлиб бораётгани кексаю ёшларнинг дилларини фажриштихор туйғуларига тўлдириб тоширмоқда.

ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ КАФОЛАТИ

23 йиллик залворли тарих. Ҳар бир инсон босиб ўтган йўлига назар ташлар экан, умри давомида амалга оширган ишларини сарҳисоб қилади. Нималарга эришганим, яна қандай эзгу амалларни рўёбга чиқаришим лозим, дея режалар тузади. Бу бир инсон тақдирини мисолидаги мулоҳазалар. Ана шу ўй-фикр бутун бир мамлакат микёсида бўлса-чи? Бу миллионлаб инсонларнинг тақдирини, турмуш фаровонлигига тааллуқли ҳолатлар. Ана шу 23 йил ичида мамлакатда турли соҳаларда амалга оширилган изчил ислохотлар самараси бугун марказдан тортиб, ҳудудларимиз бўйлаб кўз ўнгимизда намоён бўлмоқда. Энг асосийси, одамларнинг онгу тафаккури сўнгги йилларда тубдан ўзгарди. Ҳар бир фуқарога масъулият, юртга дахлдорлик ҳисси кўчди. Турли жаҳдаларда ёнашувнинг ўзига хослигига гувоҳ бўлиш мумкин. Бу ҳаққаро майлонда тараққиётнинг "Ўзбек модели" дея эътироф этилмоқда. Албатта, қўлга киритилаётган ушбу ютуқларнинг замирида, аввало, ҳуқуқий пойдеворнинг мустаҳкамлиги муҳимас. Ижтимоий алолат принциплари ва қонунчиликка асосланган демократик ҳуқуқий давлат қуриш жараёнларининг изчиллик билан олиб борилаётгани муваффақиятларга гаров бўлаёпти.

Биргина парламентаризм соҳасини олиб қарайдиган бўлсак, икки палатали профессионал парламент ташкил этилди. Қонун чиқарувчи ҳокимиятини тубдан ислох қилишнинг асослари яратилди. Зеро, мамлакатимиз Президентини Ислол Каримов таъкидлаганидек: "Парламент — бу жамият ҳаётини ойнадек яққол акс эттирадиган кўзгў. Бинобарин, жамиятда қандай интилиш, фикр ва қарашлар мавжуд бўлса, улар парламентдаги муҳокама ва мунозараларда ўз ифодасини топиши керак. Ана шунда парламент халқнинг хоҳиш-иродаси, эзгу мақсадларини муҳимас эта олади. Шундан кейин одамлар бундай қонунчилик ҳокимиятига ишонади".

Қонун устуворлиги, ҳокимиятлар бўлишини ва уларнинг ваколатларини чеклаш, давлат бошқарувида ва мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг муҳим вазифаларини амалга оширишда фуқаролик институтларининг иштирокини кенгайтириш

Ўзбекистонда Президентимиз Ислол Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган демократик ҳуқуқий давлат ҳамда кучли фуқаролик жамияти қуришнинг муҳим принциплари ҳисобланади.

Айни пайтда мамлакатимизда жамияти янада демократлаштириш, фуқаролик жамияти институтлари ролини оширишга қаратилган ислохотлар изчил амалга оширилмоқда. Бу ислохотларнинг аксарияти парламент ва жамоатчилик назоратини кучайтириш билан боғлиқ. Демократия принциплари асосида амалга оширилаётган давлат сиебатиде миллий парламентнинг роли ва ваколатларини янада кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати давлат ҳамда жамиятнинг сиесий ва ижтимоий-иқтисодий ҳаётидаги муҳим аҳамиятга молик масалаларни ҳал этишда тобора самарали иштирок этмоқда. Қонун ижодкорлиги билан бир қаторда давлат органлари ва уларнинг

мансабдор шахслари томонидан қонунлар ижроси устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш палаталар фаолиятининг муҳим йўналиши ҳисобланади. Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2010 йил 27 январда бўлиб ўтган қўшма мажлисидаги маърузасида бундай парламент ва депутатлик назоратини кучайтириш, унинг шакл ва услубларини такомиллаштириш зарурлиги таъкидланган. Қонун ҳужжатларини амалга ошириш, хусусан, жойлардаги ижро ҳокимияти органларининг фаолияти самарадорлиги, уларнинг масъулиятини ошириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этиш, давлат механизми ишларининг самарали йўлга қўйилиши маъзур масалаларга бевосита боғлиқдир. Парламент назоратининг амалга оширилиши ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва қонунларни такомиллаштириш мақсадида уларни чуқур таҳлил қилишга қўмаклашди.

Сиесий партияларнинг роли ва аҳамиятини тубдан ошириш, партиялараро рақобат ва фракциялараро курашни кучайтиришга доир қўрилган чоралар, депутатлар фаолияти ва профессионал даражасининг ўсиши парламент назоратини янги босқичга кўтариш имконини берди. Палаталар ва уларнинг қўмиталари мажлисларида ҳуқумат аъзолари, ижро тузилмалари раҳбарларининг давлат дастурлари амалга оширилиши ҳамда улар фаолиятининг бошқа масалалари юзасидан ҳисоботларини эшитиш, парламент томонидан жойларда қонунлар бажарилиши бўйича назорат-таҳлил фаолиятининг амалга оширилиши, унинг натижаларини, хусусан, сайёр мажлисларда муҳокама этиш яхши аныанга

Ҳожиакбар ТУЛЯГАНОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
Ахборот хизмати раҳбари

айланди. Бу борада парламент сўрови ва эшитишлари каби шакллардан ҳам кенг фойдаланилмоқда.

Президентимиз Ислол Каримов томонидан илгари сурилган «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси» парламент ваколатлари ва назорат вазифаларини янада кенгайтиришда янги босқични бошлаб берди. Концепцияга мувофиқ 2011 йилнинг мартда «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгартиш ва қўшимчалар қилиш тўғрисида»-ги Қонун қабул қилинди. Ушбу ҳужжатга асосан парламентга Бош вазирга нисбатан ишонсизлик вотуми бериш ҳуқуқи, шунингдек, мамлакат ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг долзарб масалалари юзасидан Бош вазирнинг ҳисоботларини эшитиш ва муҳокама қилиш ҳуқуқи берилди. Буларнинг барчаси ҳокимиятлар бўлишини бўйича Конституция принциплари амалга ошириш, ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанатининг самарали механизминини яратиш имконини беради.

Бир сўз билан айтганда, бугун қонунчиликни такомиллаштириш борасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, Ўзбекистоннинг сиесий ҳамда иқтисодий ҳаётини янада демократлаштириш ва либераллаштириш, фуқаролик жамиятини ислох этиш ҳамда демократик ривожланган давлатлар сафига киришдек узок муштатли мақсадга эришишнинг янада мустаҳкам асосини таъминлайди.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси

Фуқаролик жамияти ривожланиб борган сари, асрлар давомида ўз даврининг мутафаккир олимлари томонидан илгари суриган қатор фикрлар давлатларнинг миллий ҳуқуқ тизимида ва ундан кейин турли халқаро конвенциялар ва пактларда ҳуқуқий қадрият сифатида ўз ифодасини топмоқда. Ҳар бир инсон ўзи истиқомат қилаётган жойда тинч ва осойишта яшаш учун шарт-шароит яратиши, унинг қонуний ҳуқуқ ва эркинликлари, хусусан, ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулки ҳуқуқбузарларнинг гайриқонуний таъжовузларидан ҳимоя қилинишига эришиши ана шундай ҳуқуқий қадриятлардан бири ҳисобланади.

асосий турлари

Элдор ҲАМРОЕВ,

Адлия вазирлиги етакчи маслаҳатчиси

Аслида ҳуқуқбузарлик феномени давлат ва ҳуқуқ институтлари пайдо бўлган вақтдаёқ вуҷудга келган ва ҳар доим улар билан биргаликда мавжуд бўлиб қолади, десак янглишмаган бўлаемиз. Фақатгина ҳуқуқбузарлик кўлами муайян макон ва замонда ўзи учун яратилган "шарт-шароитларга" боғлиқ равишда намоён бўлади. Шу сабабли, ҳуқуқбузарликларга, айниқса, унинг хавфли қўрилиши — жиноятчиликка қарши курашиш тарихан ҳар бир жамият ва давлатнинг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади.

Табиийки, кишилик жамияти тарихан ўзгарувчан ҳодиса. Айниқса, охириги юз йилликлар давомида инсоният мисли кўрилмаган даражадаги тезкор тараққиёт ва ривожланиш босқичини бошидан кечирмоқда. Фан-техника тараққиёти, аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданияти, турмуш даражаси, меҳнат унумдорлиги ортиб бормоқда. Бироқ, қашшоқлик, саводсизлик ва ишсизлик даражасининг пасайиши кутилганидек ҳуқуқбузарликлар кўламининг камайишига олиб келмади, балки ушбу соҳа вакиллари ҳам тараққиёт ютуқларидан барча қатори фойдалана олишлари маълум бўлди. Бундан келиб чиқадик, потенциал ҳуқуқбузар — бу ўз муаммоларини, хусусан, моддий бойликларга бўлган эҳтиёжини бошқалар ҳисобига ҳал этишни истайдиган одамгина эмас. Бундай тоифадаги шахслар доирасининг пайдо бўлишига сабаб бўладиган омиллар ҳам, афсуски, жуда кўп.

Ривожланган давлатлар тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, жиноят қонунчилигини тақомиллаштириб бориш, тезкор-қидирув фаолиятини амалга оширишда энг янги усул ва воситалардан фойдаланиш жиноятчилик даражасини камайтиришда кутилганидек самара бермапти. Деярли барча давлатларнинг жиноят қонунчилигида тақоран содир этилган ва рецидив жиноятлар ҳақидаги қоидаларнинг мавжудлиги ва бу турдаги жиноятларнинг тез-тез содир этилаётганига жиноят учун берилган жазо ҳуқуқбузарларни ахлоқдан қайта тарбиялаш вазифасини жуда қийинчилик билан бажараётганлигидан dalolat беради.

Кўрсатиб ўтилган омиллар бутун дунёда жиноятчиликка қарши курашиш борасидаги ишларга бўлган ёндашувни тубдан қайта қўриб чиқишни тақозо этди, дейиш мумкин. Бундан кейин жиноятчиликка қарши курашиш фақатгина содир этилган жиноятларни очиш, ҳуқуқбузарларни топиш, қонуний жазо тайинлаш ва уни ижро этишдан иборат бўлиб қолши мумкин эмас. Ҳатто, содир этилиши режалаштирилган ҳуқуқбузарликнинг олди олинганда ҳам бу вазифани бажаришга жуда кеч киришган деб ҳисоблаш керак бўлади. Шу тариқа дастлаб жиноятчиликка қарши курашиш фаолиятининг кичик элементи сифатида пайдо бўлган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси кейинчалик жиноятчиликка қарши курашиш фаолиятининг ҳам юқори турувчи алоҳида ва кенг қамровли фаолият йўналишига айланди.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг асосий вазифаси — жамиятда

ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, қонунийликни мустаҳкамлаш, ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиши сабабларини ва уларга имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, ўрганиш ва бартараф этиш чора-тадбирларини қўришдан иборат. Шунингдек, турли давлатларда ушбу жараёни ташкил этиш кўлаmidан келиб чиққан ҳолда мазкур вазифалар янада кенгайтирилган.

Хорижий давлатларда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда уни турли йўналиш ва ҳудудлар бўйича махсус дастурлар орқали ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилади. Бу жараёнда полиция ёки ички ишлар идораларининг иштироки минимал даражада бўлиб, амалга оширилётган дастурларнинг ижроси, асосан, аҳолининг ижтимоий фаолиги ва фуқаролик масъулиятига асосланади. Шунингдек, ушбу дастурлар ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишнинг классик усуллари — полиция патрули, тарғибот ва тушунтириш ишларига нисбатан анча амалий ва самарали эканлиги маълум бўлмоқда. Хусусан, Буюк Британия, АҚШ, Канада, Германия, Австралия каби давлатларда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда "Қўшнилар назорати" (neighborhood watch), "Синдирилган ойналар" (broken windows), "Жиноятчиликни тўхтатувчилар" (crime stoppers) каби дастурлар, шунингдек, муайян тоифадаги шахслар, масалан, болалар ва ўсмирларга мўлжалланган ёки жиноятчилик даражаси нисбатан юқори минтақаларда қўлланиладиган ("Weed&Seed", "Safety City") дастурлар самарали татбиқ этилмоқда.

Ушбу дастурлар орасида АҚШда қабул қилинган "Синдирилган ойналар" дастури бошқа бир неча давлатларда ҳам жорий этилган. Мазкур концепциянинг асосчилари Ж.Вильсон ва Г.Келлинг бўлиб, улар ўз гоёлари мазмунини қуйидагича ифодалайдилар: "Агар бинонинг битта ойнаси синган бўлса ва уни ҳеч ким таъмирламаса, қисқа вақт ичида бинонинг барча ойналари ҳам синдирилади, бинонинг ўзи тўлиқ харобага айланади ва бу жой жиноятчилар маконига айланади".

Кенгрок қилиб айтганда, ушбу концепция муаллифлари кўчалардаги тартиб ва озодаликнинг мавжуд эмаслиги девиант хулқ-атворнинг намоён бўлишига олиб келишини таъкидлайдилар. Яъни ташқи тартибсизлик (ойналар, электр чироқларнинг синганлиги, қаровсиз ташлаб кетилган автомобиллар, биноларнинг ташқариси ва йўлларнинг узоқ вақт таъмирланмаганлиги, чиқиндиларнинг қўчанинг исталган жойига ташлаб кетилганлиги) ўша ҳудудда жамоатчилик назоратининг йўқлиги, ахлоқсизлик ва ҳуқуқбузарлик учун таъсир чоралари қўлланилмаслиги ҳамда давлат органлари ва ўзини ўзи бошқариш тузилмалари мазкур ҳолатга бепарво муносабатда бўлишларидан dalolat беради. Бундай белгилар эса, одамларнинг онгида ушбу ҳудуд назорат остидан ташқари, бу ерда давлат ва жамоат ҳокимиятининг кучи йўқ деган фикрни шакллантира-

ди. Агар битта ойна синган ва бу ҳеч кимни безовта қилмаётган бўлса, демек, иккинчи, учинчи ва бошқа ойналарни ҳам синдириш мумкин. Шу тариқа, одамнинг ичидаги яширин девиант хулқ-атвор унинг хатти-ҳаракатларига кўчади.

Мазкур гипотезага асосланган ҳолда, ушбу дастурда аҳоли пунктларида тозалик ва тартибга риоя қилинишини таъминлаш, қаровсиз автомашиналар, бино ва иншоотлар пайдо бўлишига, чиқиндиларнинг тўпланиб қолинишига йўл қўймаслик чоралари белгиланади. Бунда дастлаб фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари доимий равишда аҳоли пунктларидаги ҳолатни ўрганиб борадилар, аста-секинлик билан аҳолининг ўзи ушбу дастурнинг ҳам ижроси, ҳам назоратчисига айланади. Дастурнинг ўзи эса аҳолининг кундалик турмуш тарзига сингиб боради.

Тадқиқотчи Л.Монтгомерининг кузатувларига кўра, 1993 йилдан 1995 йилгача Нью-Йоркнинг бир неча ҳудудларида, асосан, мазкур дастурнинг самарали ташкил этилиши натижасида одам ўлдирish жиноятлари ўртача 39 фоизга, хонадонларга бостириб кириш ҳолатлари 25 фоизга, автомобилларни олиб қочиш ҳолатлари 36 фоизга камайган.

Ушбу дастур аста-секин янада кенг кўламда татбиқ этилиб, шахарсозлик нормаларига ҳам таъсир эта бошлади. Хусусан, лойиҳа ташкилотларига бино ва иншоотларни жойлаштиришда, ерости ўтиш йўллари, кўприклар қуришда қаровсиз "оралик жойлар" қилиб кетишига, йўлакларнинг табиий ва сунъий ёрғулик манбаларидан тўсилиб қолишига йўл қўймаслик каби талаблар қўйилди.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда махсус дастурлар билан бир қаторда, бир қарашда оддий қўришдан бошқа ташкилий чора-тадбирлар ҳам юқори самара бериши мумкин. Хусусан, ўтган асрда Европанинг қатор давлатларида йўловчилар томонидан ҳаво кемаларига қурол-яроғ ва бошқа хавфли буюмлар олиб кирилмаслигини қаттиқ назорат қилиш орқали ҳаво кемаларини олиб қочиш билан боғлиқ жиноятлар сонининг кескин камайишига эришилди. Шунингдек, футбол мусобақаларида ҳар икки жамоа мухлисларининг алоҳида секторларда ўтиришлари ва турли эшиклар орқали кириб-чиқишларини йўлга қўйиш орқали эҳтиросга берилган мухлислар томонидан содир этиладиган ҳуқуқбузарликлар сони сезиларли даражада камайди.

Аҳолининг жамиятда юз бераётган ҳар бир ҳодисага нисбатан ўзининг фаол муносабатини билдириши, хусусан, ён-атрофдаги хонадонларда юз бераётган нотинчлик, кўчада шубҳали шахсларнинг пайдо бўлганлиги ёки содир этилиши мумкин бўлган ҳуқуқбузарлик ҳақида ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органларга дарҳол хабар бериши, шунингдек, уй-жой ва автомобилларни қаровсиз қолдирмаслик, жуда кўп микдордаги нақд пул ёки қимматбаҳо буюмларни банк ва ломбардларда сақлаш одатининг шаклланиши ҳам потенциал жабранувчилар сонининг камайишига хизмат қилмоқда.

Шу ўринда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш бўйича мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қамровли ишларни алоҳида таъкидлаш жоиз. Бир неча ўй йилликларга қадар қайси жойда одам нима қилишни истаса ва шуни бажара олса, бу ерда демократия бор, деган жуда тор қараш-

лар илгари сурилган давлатлардан фарқли равишда, бизнинг халқимиз азалдан "Бир болага етти маҳалла отана", "Қасалликни даволагандан унинг олдини олган афзал" каби нақлларга амал қилиб яшайди. Одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилиш, ён-атрофдаги одамларга нисбатан меҳр-оқибатли бўлиш, озгина бўлса-да номақбул иш қилишдан уялиш ҳисси оилада фарзанд тарбиясининг асосини ташкил қилиб келади.

Ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишга йўналтириш билан бир қаторда мазкур соҳада кенг қамровли ташкилий ва ҳуқуқий чора-тадбирлар ҳам амалга оширилди. Хусусан, 2010 йилда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишнинг энг муҳим бўғини — вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга қаратилган "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Қонун қабул қилинди. Шунингдек, 2012 йилда қабул қилинган "Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида"ги Қонунда инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг мол-мулки ҳимоя қилиниши, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш, жиноятларнинг олдини олиш тезкор-қидирув фаолиятининг асосий вазифалари сифатида белгиланди. Бу каби саъй-ҳаракатларнинг натижасини жорий йилнинг апрель ойида "The World Justice Project" мустиқл халқаро ташкилотининг йиллик ҳисоботида Ўзбекистон ҳуқуқ-тартибот ва хавфсизлигини таъминлаш бўйича 99 та давлат орасида 3-ўринни эгаллаганида ҳам кўриш мумкин.

Жорий йилнинг 14 май кўни имзоланган "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонун ушбу йўналишда амалга оширилаётган ишларни янги босқичга олиб чиқди.

Қонунда ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг 4 та асосий тури белгиланди: ҳуқуқбузарликларнинг умумий профилактикаси, ҳуқуқбузарликларнинг махсус профилактикаси, ҳуқуқбузарликларнинг яққа тартибдаги профилактикаси, ҳуқуқбузарликларнинг викимонологик профилактикаси. Профилактиканинг ҳар бир тури бўйича тегишли чора-тадбирлар ҳамда уларни амалга ошириш механизмлари белгиланди.

Қонунда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда ички ишлар, прокуратура, Миллий хавфсизлик хизмати, адлия, давлат божхона хизмати, давлат солиқ хизмати органлари каби ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар билан бир қаторда, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари, таълимни давлат томонидан бошқариш органлари ва таълим муассасалари, давлат соғлиғи сақлаш тизимини бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг ҳам ҳуқуқбузарликлар профилактикасидаги фаол иштироки назарда тутилган. Бу эса, ҳуқуқбузарликлар профилактикасида доир ишлар самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Хулоса ўрнида шуни айтиш лозимки, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш нафақат давлат органларининг, балки шу жамиятнинг аъзоси ҳисобланган ҳар бир инсоннинг вазифасидир.

Менинг нафсим балодир...

Ўтган йилнинг кузида Мурунтоғ кўрғонидан доимий яшаш учун уй сотиб олган Бухоро вилоятида яшовчи М.Бобоҳўжаева уни ўз номига расмийлаштириш учун Мурунтоғ кўрғони уй-жой коммунал бўлими бошлиғи Жўракул Раджаповга мурожаат қилади. Ж.Раджапов эса турли баҳоналар билан ишни пайсалга солади. Ўртага мазкур уй-жой коммунал бўлимида тракторчи бўлиб ишлайдиган П.Усмонов тушади. У М.Бобоҳўжаевага учраб, пора эвазига ишнинг ҳал этиб бериши мумкинлигини билдиради. М.Бобоҳўжаева пора миқдорини билмаган ҳолда тақлифга рози бўлади. Орадан 3-4 кун ўтган, Ж.Раджапов П.Усмоновга поранинг миқдори 4 млн. сўм эканлигини айтади. П.Усмоновдан

пора миқдорини эшитган М.Бобоҳўжаеванинг бунча пулни беролмаслигига кўзи етиб, тегишли ҳуқуқ-тартибот органларига мурожаат қилади. Ж.Раджапов ва П.Усмоновлар 2013 йилнинг 8 ноябрь куни жиноят устида қўлга олинди-лар ва натижада порахўрлик билан боғлиқ яна бир жиноят фаш этилади.

Олиб борилган тергов-суриштирув жараёнида Ж.Раджаповнинг яна бир жинояти — ўзи раҳбарлик қилган Мурунтоғ кўрғони уй-жой коммунал бўлимига тегишли 19 турдаги, жами қиймати 34 млн. 157 минг сўмлик товар-моддий бойликларни талон-торож қилганлиги маълум бўлди. Суд мазкур ҳолат юзасидан Мурунтоғ кўрғони уй-жой коммунал бўлимига етказилган зарарни Ж.Раджаповнинг ҳисобидан

Сухроб АХМЕДОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Зарафшон шаҳар бўлими
бошлиғи

қоплаш ҳақида ҳам ҳукм чиқарди.

Жиноят ишлари бўйича Навоий вилоят суди томонидан Ж.Раджаповга саккиз ярим йил, П.Усмоновга тўрт ярим йил озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2013 йил 12 декабрдаги "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг йиғирма бир йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорига асосан уларга тайинланган жазонинг ўталмаган қисми учдан бирига қисқартирилди.

Миллионларни чўнтакка урганлар

Дилшодбек (исм-фамилиялар ўзгартирилган) "Ҳаким туячи" хусусий корхонасига бош ҳисобчи бўлиб тайинланган, нияти ўзгариб, босар-тусарини билмай қоли. Ўзининг режасини тузиб, корхона маблағларини "туя" қилишга киришиб кетади.

Тайинки, бу ишни бир ўзи уддалай олмасди. "Қоронғуда топишган"дек, корхона раҳбари Миролим ҳам шу каби "ширин орзу"лар билан яшаётган экан чоғи, ҳисобчисининг муддаосини англаб, унга хайрихолик билдирди. Натижада бу даргоҳда қонунбузарликлар бир-бирига уланаверди.

Мазкур хусусий корхона тасарруфидида умумий овқатланиш шохобчаси мавжуд бўлиб, амалдаги қонунчиликка кўра, савдо ва хизмат кўрсатиш ишлари ҳисоб терминаллари воситасида амалга оширилиши керак эди. Аммо амалда бундай бўлмади.

Ошхона тўлов терминали билан жиҳозланмай фаолият юритиши натижасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Банк пластик карточкаларидан фойдаланган ҳолда ҳисоб-китоб тизимини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори талаблари ва савдо хизмати қоидалари қўпол равишда бузилди. Яъни жами 226 млн. 509 минг сўмлик савдо-сотик ишлари терминалларсиз амалга оширилган бўлса-да, раҳбар ва ҳисобчи пинагини бузмади. Шунингдек, улар ўзаро жиноий тил бириктириб,

назорат-касса машинасига кириб қилинган 402 минг сўм миқдордаги савдо пулларини банкка топширмай, бошқа мақсадларга сарфлаб юбордилар.

Корхонага янги раҳбар тайинлангандан кейин ҳам аҳвол ўзгармади. Аксинча, бош ҳисобчи уни ҳам ўз измига солиб олди. Махсулотнинг таркиби, сифат даражаси, миқдор-ўлчамларини ва қатъий нархномани кўрсатувчи рўйхат ишлаб чиқилмай, фаолият юритилаверди. Оқибатда 113 млн. 825 минг сўмлик хизмат кўрсатиш ва савдо қоидалари бузилди.

Суд мажлисида бош ҳисобчи ва унинг алдовига учган икки раҳбарнинг айбдорлик масаласи қўриб чиқилди. Текширишлар давомида кассасга эмас, кассасга кетган миллионлар расмий ҳужжатлар билан ўз тасдиқини топди. Айбдорларнинг қонуний жавобгарлик масаласи ҳал этилди.

Хулоса шуки, кимки нафс гирдобига тушмай, тўғри йўлдан адашмаса, қўзлаган муддаосига эришади. Халоллик билан хотиржам ишлашга не етсин!

Жамшидбек МАЛИКОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Андижон шаҳар бўлими инспектори

Қонуний фаолият кўрсатган яхши

Сайдулло УМРЗАКОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Учкуприк туман бўлими
суриштирувчиси

Мамлакатимизда ишбилармонлик ва тадбиркорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиб келинаётган бир пайтда, бу соҳа билан амалдаги қонун-қоидаларга риоя этган ҳолда шуғулланиш, яъни нотўғри йўлга кирмасдан фаолият кўрсатиш заруриятини ҳам унутмаслик керак. Аммо бу қонуний талабни унутиб қўяётганлар ҳануз учраб турибди.

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Учкуприк туман бўлими ҳамда бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари билан ҳамкорликда туман ҳудудида яширин равишда ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланаётган шахсларни аниқлаш ва уларнинг ноқонуний фаолиятига барҳам бериш юзасидан ўтказилган тадбирда фуқаро О.Акрамов

(исм-фамилиялар ўзгартирилган)га қарашли нотузар жой ҳолислар иштирокида кўздан кечирилди. Маълум бўлишича, ушбу фуқаро белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтишдан бўйин товлаб, назорат қилинмайдиган фойда олиш мақсадида электр тармоғига ўзбошимчилик билан улашиб, пачта чигитидан ёғ ва кунжара махсулотлари ишлаб чиқариш билан шуғулланаёт-

ган экан. Тадбир давомида О.Акрамовга тегишли қўлбола усулда тайёрланган электродвигатель ва унга мослаштирилган дастгоҳ, 16 та қорғоз қопдаги дориланган ҳамда экиш учун тайёрланган 417 кг. туксиз пачта чигити, 22 та полиэтилен қопларда 366 кг. пачта чигити, 183 кг. кунжара махсулоти, жами 14 турдаги 6 млн. 48 минг сўмлик асбоб-анжомлар ҳамда махсулотлар ашёвий далил сифатида ҳужжатлаштириб олинди.

Мазкур ҳолат бўйича фуқаро О.Акрамовга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 186-2-моддаси 1-қисми билан жиноят иш қўзғатилиб, суд ҳукми билан унга жиноятига яраша жазо тайинланди.

Жорий йилда ҳам ўқишга интилувчан, билим олишга иштиёқли балана ёшлар олий ўқув юртларига кириш учун адолат мезони бўлган тест синовларини топшириб, кўплари талабалар сафига қўшилишди.

«Ҳожатбарор»нинг кирдикори

Жасурбек САТТАРОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
матбуот гуруҳи бош инспектори

Дарҳақиқат, бу адолат мезони — йигит-қизларнинг билим ва сағд тайинланган жазонинг ўталмаган қисми учдан бирига қисқартирилди.

лохиятини аниқлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Шунингдек, бундай синовларда ўзаро рақобат муҳити йилдан-йилга ортиб бораёпти. Шу боис, ёшлар турли ўқув марказларидаги курсларга қатнаб, малакали устоз ва мураббийлар кўмаги билан билимларини мустаҳкамлашади. Маҳзуна Комилова (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам имтиҳонларга аввалроқ тайёрланиш учун укаси Гофур Комиловни тажрибали ўқитувчиларга бириктириш мақсадида Тошкентга келган эди. Бу борада тушунча берадиган инсонни қидириб, ўзини Эркин дея таништирган шахс билан танишчи қолади. У Маҳзунага аби-туриентларни тест синовлари-га тайёрлашини, бу борада яқиндан ёрдам бериши мумкинлигини айтган, бу гапни эшитган оланнинг қувончдан юраги ёрилаёзди. "Ҳожатбарор" Эркин Ҳамраев эса тезда унинг ишончига кириб, ўзининг

юқори лавозимда ишловчи танишлари орқали укасини 40 минг АҚШ доллари эвазига Тошкент Давлат юридик университети-га ўқишга киритишга ваъда беради.

Унинг хатти-ҳаракатларидаги қинғирликни сезиб қолган М.Комилова вақтни ўтказмай Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖЖДЛҚК департаментининг Тошкент шаҳар бошқармасига мурожаат қилади.

Унинг аризаси бўйича Тошкент шаҳар прокуратураси ҳамда департаментнинг шаҳар бошқармаси ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбир натижасида устамоннинг қилмишлари фаш этилади.

Дастлабки тергов ҳаракатлари давомида маълум бўлишича, бу шахс муқаддам содир этган жиноий қилмиши учун жавобгарликка тортилган экан. Ўрганган қўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, бу кимсанинг нафси уни яна шу қўчқа олиб кирди.

Кўриниб турибдики, қонунларимизни четлаб ўтмоқчи бўлган борки, бир кун келиб, албатта жавоб беришига тўғри келади. Суд ҳукми билан ҳуқуқбузарга ўз қилмишларига яраша жавоб беришига тўғри келди.

Тамагир бошлиқ

Сардорбек ҚАЛАНДАРОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Хоразм вилоят бошқармаси
матбуот гуруҳи катта инспектори

савдо ва хизмат кўрсатиш ҳажмини ошириш, фаолият турларини кенгайтириш мақсадида туман ҳокимлигига қилган мурожаати асосида ишлаб чиқаришни ташкил қилиш учун бино ва ер майдони ажратиб берилган.

Тадбиркор ажратилган ер майдони ва бинонинг кадастр ҳужжатларини расмийлаштириш учун Хонқа тумани ҳўжалик ҳисобидаги ер тузиш ва кўчмас мулк кадастр хизмати мурожаат қилиб, кўрсатилган хизмат учун шартномада белгиланган маблағни кадастр хизмати корхонасининг ҳисоб рақамига тўлаб беради. Бироқ, Хонқа туман ҳўжалик ҳисобидаги ер тузиш ва кўчмас мулк кадастр хизмати бошлиғи О.Холтўраев унинг мурожаатини қўриб чиқмасдан, Р.Олимовдан кадастр ҳужжатларини тўлиқ расмийлаштириб бериш эвазига 200 минг сўм миқдорда пул беришни талаб қилади.

Департаментнинг Хонқа туман бўлими билан ҳамкорликда ўтказган тадбирда тамагир бошлиқ тадбиркордан 200 минг сўм пулни олаётган вақтда қўлга олинди. Суд томонидан О.Холтўраевга нисбатан тегишли жазо тайинланди.

Шундай бўлса-да, фаолият бошлашга бел боғлаган ёки фаолиятини кенгайтиришга ва ривожлантиришга интилаётган тадбиркорларга айрим мансабдор шахслар томонидан ўз хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда тўсиқ бўлиш ҳолатлари ҳам учрамоқда.

СВОЖЖДЛҚК департаментининг Хоразм вилоят бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш мақсадида ўтказилган тадбирлар якунига кўра 10 та ҳолатда жиноят ишлари қўзғатилиб, тадбиркорлик субъектларига ҳуқуқий ва амалий ёрдамлар берилди. Жумладан, Хонқа туманида фаолият кўрсатаётган тадбиркор Ражаббой Олимов (исм-фамилиялар ўзгартирилган)нинг

Бугун мамлакатимиз келажагининг ишончли эгалари бўлиш ёшлар ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда. Уларнинг ҳам жисмонан, ҳам маънан етук шахслар бўлиб камол топишлари учун барча имкониятлар ишга солинмоқда. Замонавий таълим муассасалари, спорт саройлари, ҳоралиқ чиқариш масканлари ёшларнинг ихтиёрига бериб қўйилган.

Нафс балоси

Алишер ШОКИРОВ,
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

Жаҳон фан олимпиадалари, халқаро даражадаги спорт мусобақаларида Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилаётган, юрт байроғи ва миллат шазини қўлларга кўтарётган ёш авлоднинг кўриб, кўз қувонади, беихтиёр юракни фахр туйғуси эгаллайди.

Аммо юрт ривожини учун ҳисса қўшиш йўлида ёнаётган ёшлар билан бирга, дахлдорлик туйғуси мутлақо бегона, лоқайдликни ўзига шior қилиб олганларнинг ҳам борлиги ачинарли. Бундайлар оиладаги носоғлом муҳит меваляридир.

1991 йилда туғилган Назар Асқаров (исм-фамилиялар ўзгартирилган) муқаддам судланганига қарамайдан, босқинчилик ҳамда жавобгарликни оғирлаштирувчи ҳолатларда одам ўлдириш жиноятига қўл урди. Бир амаллаб ўрта мактабни тугатган, 2011 йилда ўғирлик жинояти учун "қора курси"га ўтирган Назарни яна жиноят кўчасига киришга нима мажбур қилди экан?

2011 йилнинг баҳори. Назар Асқаров "Янги ҳаёт" фермерлар уюшмасида яшовчи поччасининг уйига меҳмон бўлиб келади ва "Пайнет" шохобчаси яқинида Шоира исмли аёл билан танишиб қолади. Аёлнинг енгилтабиатлигини билгач, у билан янада яқинлашиб истаги пайдо бўлади. Ҳар ойлик иш ҳақининг 30 фоизини давлат ҳисобига ундирилган ҳолда 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазосини ўтаётган Назар аёлнинг хонадонидида бир кеча тунаб қолади. Тонгда эса ўртада келишилган сўммадан маълум ҳисса кам ҳақ тўлайди. Аввалига бу Шоиранинг пинагига ҳам келмайди.

2012 йилнинг февраль ойи ўрталарида Н.Асқаров ҳоласига Сергелидаги автомобиллар бозорига боришини айтиб, ёлғон гапирди. Аслида у Шоирани яна бир бор "йўқлаш" ниятида эди. Назар ўткинчи хислар кўршовида "Янги ҳаёт"га отланади...

Шоира ўтган галги хизмати учун камроқ тўлаганини рўқча қилиб, Назардан ўпқалаган бўлади. Назар унинг гапларига парво ҳам қилмайди, чунки унинг хаёлини аёлнинг бармоқларидаги тилла тақинчоқлар банд этган эди...

Ошхонадаги ёғоч Назарга жиноятни амалга ошириши учун аини муддао бўлади. У ёғоч билан Шоиранинг юзи ва бошига бир неча маротаба уради. Шоира ҳушини йўқотиб, полга йиқилади. У эса бунга қониқмай, аёлнинг кўкрак ва қорнига қайчи билан бир неча бор зарба беради. Шундан сўнг, Ш.Рустамованинг бармоқларидаги умумий баҳоси 800 минг сўмлик 4 дона тилла узукни ҳамда 150 минг сўмлик "Nokia" русумли уяли телефони чўнтагига жойлаб, жуфтанини ростлайди.

Кейинроқ тилла узукларнинг бирини Оққўрғонда, қолганларини Чорсу бозоридида пуллашга эришади.

Айбига тўла иқдор бўлган судланувчи Назар Асқаровга суд томонидан 20 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Бугун истиқлолга тенгдош ёшлар илмий ихтиролар қилишмоқда, техникани миридан сиригача пухта ўзлаштиришмоқда. Шундай бир пайтда Назар тугган йўл "тўқликка шўхлик"дан бошқа нарса эмас. Агар у ҳам тенгқурлари қатори ўқиб изланганида, бўш вақтини беҳуда ўтказмаганида бугун панжара ортида эмас, юксак минбарларда, спорт ареналарида ёруғ юз билан турган бўлармиди. Минг афсус... Ҳар ким ўз тақдирини ўз қўли билан бунёд этаркан.

Адолат тарозусига қўйилган тошнинг вазни оғирроқ эди.

Бу тош ёши эндигина йигирмани қоралаган аёлнинг елкасидан залворли тоғдек босди. Ризқи бутун, умри узун бўлса, ҳали олдинда узундан-узқоқ йўл бор. Оилавий ҳаёт, фарзандлар камоли, тўю томошалар, ёруғ ва қувончли кунлар, ҳаммаси ҳали олдинда. Ёруғликка интилиб яшган одам, албатта, бунга эришади. Эзгу ниятли инсонлар шундай бўлишини истайдилар. Оёғи тойган кишини суяб қолсангиз, кўнглингизга ёруғлик оқиб киради. Савоб дегани — шу. Халқимиз эса савобни яхши кўради. Аммо гуноҳ-чи? Гуноҳкорни жазосиз қолдириш уни ёмон йўлга бошлаш билан баробар эмасми? Инсонларвар одамлар бундай бўлишини истамайдилар.

Зотан, жазо ҳам тарбия. Жазонинг адолатли бўлиши ҳаёт ҳақиқатини англаб олишга ёрдам беради. Юқориди айтганимиздек, ҳали ҳаммаси олдинда экан, гуноҳга қўл урган аёлнинг номини ошкор этиш зарурмикан? Суд ҳужжатларида келтирилишича, ҳомиладор аёл асл исмини сир тутиб, ўзини гинекологга "Зарина" деб таништирган.

Буни илги қилиб олган нияти бузук айрим кишилар уни бармоқлари билан кўрсатиб, ўтмишини юзига солмаскинлар? Бундай ҳолат мабодо тузалиш йўлига кирган аёлнинг руҳиятига салбий таъсир кўрсатиб, "Бўрининг еса ҳам, емаса ҳам оғзи қон" деган қайфиятга берилиб кетишига сабаб бўлмасмикан?

Хуллас, Зарина йўлдан адашди. Кимларнингдир алдовига учди. Ҳаёт лаззатини фақат интим муносабатларда деб билди. Мамлакатимизда ёшларга яратиб берилган имкониятлардан фойдаланса, айтайлик, Гувалак кишлоғининг полвон қўзларидидай ўзини спортга бағишласа, ўзини Барчинодай ҳис этиб, бел боғлаб курашга тушишини машқ қилса ёки қўлига ракетка олиб, теннис кортига борса, судининг қора курсида ўтирмаган бўлармиди...

Афсуски, у бошқа йўлдан кетди. Қарши шаҳридаги бир хонадон бекасининг уйига борадиган ва саёқ йигитлар билан учрашиб, пул ишлайдиган одат чиқариб, ҳомиладор бўлиб қолди. Боланинг отаси кимлигини билмади. Бу гуноҳ, аммо гуноҳларнинг каттаси ҳали олдинда эди. Зарина бола туғилгандан кейин уни сотишга қарор қилди. 2013 йил июль ойининг бошларида таниши Ёззогага телефон қилиб, "Ҳомиладор бўлиб қолдим. Паспортим йўқ, чақалоқ оладиган одам борми? Таниш гинеколог борми?" деб сўради. Ёззога жавоб қилди: "Таниш гинеколог бор, ўзим кўриниб тураман. Телефон рақамини бераман, ўзинг гаплашасан. Мени бола олди-бердисига аралаштирма".

Зарина танишидан олган телефон рақами орқали Сайёра Саимовага кўнғироқ қилди. Улар таҳминан август ойи охирида Қарши шаҳрининг темир йўл вокзали ёнидаги улғурчи савдо бозори олдида учрашдилар. Сайёра табиатан кўнглинан, ҳомиладор аёллардан яқинлигини аямайдиган кишилар тоифасидан эди шеккилли, Зарина боласини сотиб, паспорт олмоқчи ва Россияга ишлаш учун кетмоқчилигини айтганидан кейин унинг аҳолини кўриб, ёрдам беришга қарор қилди.

Гинеколог Сайёра Саимованинг судда кўрсатма беришича, анча-

Гуноҳ тоши

дан бери бир опахон ўғил бола асраб олиш ниятида юрарди. Ўша аёлнинг эри Россияга кетиб, электр токи уриши натижасида вафот этган ва 6 нафар қиз фар-

зандлари билан бева қолган опахон Сайёра билан ҳар сафар учрашганида, оилада ўғил бола бўлиши зарурлигини, олти нафар қиз баъзи соҳада битта ўғилнинг ўрнини босолмаслигини, ўғил бола асраб олса, эрининг "йили"ни шу бола номидан ўтказишини айтар ва ўғил бола топиб беришни Сайёрадан илтижо қилиб сўрарди. Шу боис, Заринанинг қорнидаги ҳомиланинг жинсини аниқлаш зарур эди. Сайёра бола ўғилми, қизми текширтириб келишни маслаҳат берди. Шундан сўнг Зарина Қарши шаҳридаги РШТЭИМ Қашқадарё филиалининг 1-қаватидаги УЗИ аппаратида текширтириб, 9 ойлик ўғил бола жинсидаги ҳомиласи борлигини аниқлаб олди. Бу ердаги мутахассислар туғишига бир ҳафта қолганлигини ҳам билдиришди. Энг муҳими, бола ўғил, энди уни сотиш, паспорт олиш ва Россияга кетиш мумкин. Бундай ҳолда Заринанинг қандай ҳиссиётларга берилганини тасаввур этиш қийин эмас.

Зарина УЗИ ҳужжатларини Сайёрага келтириб берганди 2 сентябрь эди. 30 сентябрь куни соат кечки саккизларда тўлғоқ бошланди. Судланувчи Сайёра Саимованинг судда кўрсатма беришига қараганда, 2013 йил 30 сентябрь куни тушлик пайтида Зарина унга кўнғироқ қилиб: "Бугун менинг оғриқларим кучли, туғишим мумкин. Лексин паспортим йўқлиги сабабли Қарши шаҳар туғруқхонасига боролмайман", дейди. Сайёра Косонга келишни маслаҳат беради.

Аёл йўловчи машинада Косон тумани маркази томон йўл олди. Сайёра уни "Шамс ихлос мадад" деб номланган хусусий тиббиёт муассасасига олиб борди. Бола шу ерда дунёга келди. Гарчи бу тиббиёт муассасаси туғруқ билан шуғулланмаса-да, дард тутиб қолган аёлнинг туғруқхонага етиб боролмаслиги, аҳоли оғирлиги, йўлда туғиб қийиши мумкинлигини ҳисобга олиб, биринчи ёрдамга шошилди. Бола соғлом эди. Бу пайтда ўғил болани бўлиш иштиёқда юрган аёл ҳам шу атрофда кутиб турар ва дунёга янги келган "ўғилчаси"нинг чинқирқилари энтикиб-энтикиб қулоқ тутар, уни тезроқ уйига олиб кетишни ҳаёл қиларди.

Аёл туғруқ палласида бир эмас, бир неча бор нариги дунё остонасига бориб келади. Ҳар бир инсон бунга тушуниши, ўзининг туғилганлиги ва бу дунёда яшаётганлиги учун аёл зотидан миннатдор бўлиши ва ҳар қандай вазиятда ҳам онага ёрдам қўлини чўзиши керак.

Хусусий тиббиёт муассасасининг бошлиғи Рисолат Эргашева

Дехконбой АБДУЛЛАЕВ,
Косон туман прокурори
Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Huquq»

ҳам шундай қилди. Ёрдамга шошилди. Ҳам-шираси билан биргаликда боланинг эсон-омон дунёга келишига кўмакдош бўлди. Шифокорнинг вазифаси шу. Шифокорлар уруш пайтларида, ҳатто душманнинг ярадор аскарини ҳам аввал даволаб, ўлим чангалидан қутқариб олиб, кейин уни тегishi муассаса ходимлари қўлига топширишган. Бу тиббиёт ходимларининг бурчи. Рисолат Эргашева ҳам наҳот истаб келган аёлни ва унинг ҳомиласини асраб қоллишга шошилди.

Бола соғлом туғилди. Аммо Рисолат Эргашева "Соғлом, яхши чақалоқ туғилди, она-бола бирор соат дам олсин", деб уларнинг кетишига йўл бермади. Бу пайтда Сайёра ташқарига чиқиб, болани сотиб олмоқчи бўлган аёлдан бир миллион сўм олиб киради ва уни Р.Эргашевага кўрсатмасдан Заринанинг қўлига беради. Ташқарида кутиб турган аёл Заринадан даъвоим йўқ, деган мазмунда тилхат ёздириб олади ва чақалоқни олиб кетади. Гинеколог С.Саимова ана шулар тўғрисида кўрсатма бераркан, бола сотиш ноқонуний эканлигини билмаганлигини, чақалоқни қонуний йўллар билан олиш мумкинлигидан хабарсизлигини, бу ишларни Дилбар Жумаванинг ҳар доим "Менга ўғил чақалоқ топиб беринг", деб зорланганини туфайли, улар раҳми келганидан, одабийлик юзасидан қилганлигини ва эндиликда бу ишдан пушаймонлигини билдириб, суддан енгиллик беришни сўради.

"Ўғил бола бўлмаса, ҳаётнинг қизиги қолмагандай туюлаверди, — дея кўрсатма берди Дилбар Жумавева судда. — Келажақда менга бола бўлиб туради, деган мақсадда, нима бўлса ҳам ўғил болага интидим. Гўё 6 та қиз битта ўғилнинг ўрнини боса олмайдигандай эди. Болани 4 ой давомида парварिश қилдим. Аммо 2014 йил 24 январь куни ички ишлар бўлими ходимлари келиб, чақалоқни баённома орқали расмийлаштириб олишди. Ҳозир чақалоқ болалар уйида сақланаяпти. Шу вақтга қадар болалар уйига бориб, 3 марта эмизиб келдим. Оилада ягона боқувчи эканлигимни ҳисобга олиб, суддан енгиллик беришни сўрайман".

Аммо учала аёлнинг бу келишувини қонунийлигига зид бўлиб, унинг бир учиди савдосига бориб тақаларди. Дастлабки терговлар ва суд ҳарёнида аёллар бунга тушуниб етишди, билиб-билмай қилган ишларига пушаймонлик билдиришди ва бундай ҳолатни бошқа такрорламасликка ваъда беришди.

Жиноят ишлари бўйича Косон туман суди шу йил 16 июнь куни ушбу жиноят иштини қўриб чиқиб, тергов ҳужжатларида болани сотганлиги учун Зарина, уни ноқонуний равишда сотиб олган Д.Жумавева ва бу ишда воситачилик қилган С.Саимованинг қилмишлари Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 135-моддаси 3-қисмининг "а" банди билан тўғри квалификация қилинган, деган тўхтамга келди ва айбдорларга нисбатан қонун доирасида жазо тайинлади.

Тадбиркорлик — тараққиёт таянчи

соҳага бўлган юксак эътибор ва ҳуқуқий муҳофаза

иқтисодиётимиз равнақиға хизмат қилмоқда

/Давоми.
Бошланиши 3-бетда/

Шунингдек, 200 нафардан зиёд мулкдорнинг биноларни ижарага олиш, ер майдониға эға бўлиш ва шу каби бошқа масалалардаги қонуний манфаатлари муҳофаза қилинди.

Фикримизни аниқ далил ва мисоллар билан асослаб ўтсак. Наманган шаҳар ҳокимининг ўринбосари А.Ҳайдаров Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 41-моддаси ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 29 майдаги қарори билан тасдиқланган Низом талаблариға зид равишда "Ферузбағим Ойбек Мирза" хусусий фирмаси раҳбари У.Тожибоев, яқна тартибдаги тадбиркор Э.Раҳимов, А. Нуриддинов, М.Зарипов ҳамда Қ.Абдуллаевларға тегишли бўлган дўконларни бузиш тўғрисида шаҳар ҳокимининг қарори қабул қилинмаган бўлса-да, уларнинг фаолиятини асоссиз равишда тўхтатиб, дўконларини ўз маблаглари ҳисобидан буздириб ташлаган. Оқибатда уларға компенсация пуллари тўланмаган, ер майдони ажратиб берилмаган. Бу ҳақда катлари учун шаҳар ҳокимининг ўринбосари қонун олдида жавоб берди.

Мингбулоқ туман ҳокимининг 2014 йил 25 январь кунги қарори билан иккиламчи қора ва рангли металл парчаларини тайёрлаш ва топшириш бўйича "Мингбулоқ савдо қурилиш" хусусий корхонаси, "Мингбулоқ тоза ичимлик суви" шўъба корхонаси, "Жомашўй деҳқон бозори" МЧЖ ҳамда "Иссиқлик манбани" ишлаб чиқариш корхоналариға тақсимот асосида режа қўйилиб, тадбиркорлик субъектлари раҳбарларини шахсан жавобгарлиги белгиланган.

Чуст тумани давлат солиқ инспекцияси ходими Ш.Сулаймонов эса ту-

мандаги "Норматов Лочинбек" фермер хўжалиги раҳбариға нисбатан муқаддам маъмурий жавобгарлиқа тортилмаган бўлса-да, асоссиз равишда МҶТКнинг 175-моддаси 2-қисми билан энг кам ойлик иш ҳақининг уч баробари миқдорида жарима қўлаб, ундирган.

Хар икки ҳолат бўйича қонунға зид равишда қабул қилинган қарорлар туман прокурорларининг протести асосида бекор қилиниб, қонунбузарларға тегишли ҳуқуқий баҳо берилди.

Шундай тўғричилик, лоқайдлик ва бюрократик тўсқинлик борасидаги қонунбузарлик ҳолатлари тадбиркорларнинг фаолиятини йўлга қўйиш мақсадида ер ажратилишида ёрдам сўраб қилган мурожаатлариға қулоқ солмаслиқда ҳам намоён бўлади. Чуст тумани давлат ер ресурслари ва кадастр бўлими бошлиғи М.Умаров, мутахассис И.Дўсанов ҳамда туман архитектура ва қурилиш бўлими бошлиғи О.Ҳомидов текшириш кунига қадар "Наврўз" МЧЖ таъсисчиси Қ.Қоқиевнинг автомобилларға маънавий хизмат кўрсатиш учун ер майдони ажратиб бериш борасидаги мурожаатини ҳал этмаганлар.

Тумандаги "Райхона Анора", "Салима Соттим кизи", "Аббос" фермер хўжаликлари раҳбарларининг тадбиркорлик фаолиятини юритиш учун ер ажратилишида амалий ёрдам сўраб қилган мурожаатлари эса ҳатто рўйхатға ҳам олинмаган.

Бугун маълум бир вазиға ишониб топширилган бир мансабдор Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 20 августдаги қарори билан тасдиқланган "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобға қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларидан яқши хабардор, албатта. Мазкур Низомнинг 49-1-банди-

ға қўра, фойдаланувчи ташкилотлар белгиланган тартибда расмийлаштирилган техник шартларни 3 иш куни мобайнида бериши шарт.

Тўрақўрган туман электр таъминоти корхонаси бошлиғи А.Мирзабековни ҳам бу шартни билмайди деб бўлмайди. Ушбу мансабдор била туриб, мазкур туманда яшовчи фуқаро А.Мирзабековнинг тадбиркорлиқни ривожлантириш мақсадида иссиқхона қуришға техник шарт берилиши борасидаги мурожаатиға мuddатида жавоб қайтаришни пайсалға солган ва кечиктириб жавоб берган.

Мазкур қонунбузарликка ҳам ўз вақтида муносабат билдирилди.

Оқоридагилар асосида таъкидламоқчи бўлганимиз шунки, бугун жаҳият тараққиёт элиб, ҳалқимизнинг онгу тафаккури ҳам шунға монанд юксалиб бормоқда. Бугунги давр кишилари бундан ўн, йигирма йиллар олдинги одамлар эмас. Уларнинг дунёқараши бутунлай ўзгача, ўз ҳақ-хуқуқини таниган, уни талаб қила билладиган кишилардир. Бир сўз билан айтганда, жаҳиятда ҳуқуқий маданият даражаси ҳам замон шиддатига ҳамоханг юксалиб бормоқда.

Бунинг ифодасини янги давр кишилари бўлган тадбиркорлар, уларнинг орзу-интилишлари, ҳақ-хуқуқларини рўйбға чиқаришға бўлган қатъиятида ҳам кўриш мумкин. Улар том маънодаги тадбирли ишбилармон сифатида ўзларининг фаолиятиға тўсик қўйиш, асоссиз аралашуш, ноқонуний текшириш каби ҳолатларға индамай берафқараб тура олмайдилар. Вилоят прокуратураси органларида ташкил этилган ишонч телефонлариға биргина шу йилнинг ўтган даврида келиб тушган 60 дан зиёд мурожаат ҳал этилди. 7500 нафардан зиёд тадбиркор (шундан 2460 нафари фермерлар) билан ўтказилган

150 га яқин суҳбат ва учрашувлар, оммавий ахборот воситаларидаги мунтазам чиқишларимизға таяниб шундай дейиш мумкин. Тадбиркорлар билан ўтказилган учрашувлар жараёнида 146 та масала ҳал этилди, 1021 нафар тадбиркорға ҳуқуқий маслаҳат берилди.

Тадбиркорлик субъектлари эндиликда ўз манфаатлари муҳофазаси борасида судға ариза билан мурожаат қилиш ҳуқуқидан ҳам самарали фойдаланиб келишмоқда. Бу, албатта, эътиборға лойиқ жиҳатлардан биридир. Зеро, барча фуқароларимизнинг, хусусан, тадбиркорларнинг ҳуқуқий онги ва маданияти қанчалик юксак бўлса, яратилаётган қулайлик ва имтиёزلардан шунча кўп хабардор бўладилар ва фойдалана оладилар. Ўз навбатида, соҳада қонунбузилиш ҳолатлари ҳам шунча камайдилар. Шу мақсадда виллоят прокуратураси органлари томонидан тадбиркорлар ўртасида тарғибот тадбирлари олиб боришға доимий эътибор қаратилаётти. Хусусан, виллоятдаги оммавий ахборот воситалари, Наманган шаҳри ва барча туманлардаги наشرлар билан изчил ҳамкорлик йўлга қўйилиб, "Тадбиркорлар ҳуқуқий прокуратура ҳимоясида" номли рўнқ ташкил этилган. Улар орқали тадбиркорлар ҳуқуқ ва манфаатлари муҳофазасиға оид қонун ҳужжатлари моҳияти кенг тарғиб этилиб, бу борадаги амалий ишлар хусусида чиқишлар қилинмоқда, ишонч телефонлари ҳақидаги эълонлар мунтазам ёритилмоқда.

Мақсадимиз ривожланиш одимлари шиддат билан кечаётган бугунги даврда замон билан ҳамнафас қадам ташлаб, эл-юрт равнақиға муносиб ҳисса қўшаётган, тараққиётнинг таянчи бўлган мулкдорларға, тадбиркорларға қалқон бўлиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳар жиҳатдан муҳофаза қилишдир.

Мижоз ишончи — барқарор

фаолият гарови

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолиғида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни жадал ривожлантиришни рағбатлантириш, қулай ишбилармонлик муҳитини яратишға қаратилаётган алоҳида эътибор тўғрисида мазкур тармоқнинг яқин ички маҳсулот ишлаб чиқариш, экспорт ва бандлиқни таъминлашдаги ўлуши йилдан-йилға ортмоқда. Бу жараёндаги ишлар қўлами "Соғлом бола йили"да янада кенгаймоқда.

"Соғлом бола йили" Давлат дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлашда "Асака" давлат-акциядорлик тижорат банки ҳам фаол иштирок этмоқда.

26 филиал, 101 мини-банк орқали кенг турдаги сифатли хизматлар кўрсатаётган мазкур банк миқозлари мунтазам кўпайиб, 1,4 миллион нафардан ошди. Ёш оилаларни молиявий қўллаб-қувватлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари еттиштириш, илҳам иссиқхоналар очиш, паррандачилик ва асаларичилик, шахсий ёрдамчи хўжаликлар ташкил этишни рағбатлантириш — "Асака" банкнинг доимий фаолият йўналишларидандир.

Жорий йилнинг ўтган даврида банк томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни ривожлантиришға 498,2 млрд. сўм миқдорида кредитлар ажратилди, натижада 2725 та янги иш ўринлари яратилди. Шунингдек, тадбиркорлик субъектлариға хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш учун 74,5 млрд. сўм, тадбиркор аёлларнинг лойиҳаларини молиялаштиришға 44,6 млрд.

сўм, оилавий тадбиркорлик ва ҳунармандчиликни ривожлантириш учун 4,6 млрд. сўм, таълим муассасалари биттирувчилари учун ўз бизнесини ташкил этиш ва ривожлантириш учун 4,7 млрд. сўм миқдорида кредитлар ажратилди.

Бунда рақобатбардос, ички бозор ва экспорт талаблариға мос маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган, миқозлар ва хорижлик ҳамкорларға юқори сифатли замонвий банк хизматлари кўрсатиш доимий эътиборда.

— Банкдан олинган имтиёзли кредит эвазига трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйиб, ўнта янги иш ўрни яратиди, — дейди Қўқон шаҳридаги "Раштектиль" масъулияти чекланган жамяияти раҳбари Шавкатжон Алимов. — Яна банкнинг молиявий ёрдамида фойдаланиб, бўёқ ва тикув цехларини ташкил этмоқчимиз. Ҳисоб рақамимиздаги маблаглар ҳақида мунтазам хабардор бўлиб боришда интерфаол банк хизматлари қўл келаетир.

Мамлакатимизда замонвий техника ва технологиялар билан

жиҳозланган қайта ишловчи кичик корхоналарни барпо этиш, ички истеъмол бозорини юқори сифатли маҳсулотлар билан тўлдириш бўйича тизимли ишлар амалға оширилмоқда. Президентимиз Ислам Каримовнинг 2009 йил 26 январда қабул қилинган "Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг кенгайтириш ва ички бозорини тўлдириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори бу борада муҳим омил бўлаётти. "Асака" банк бундай мақсадлар учун 101,6 млрд. сўм йўналтирди. Бунинг эвазига, аввало, қишлоқ одамларининг бандлиги таъминланмоқда.

Давлатимиз раҳбари томонидан 2009 йил 28 январда имзоланган "Маҳаллий ноозик-т оват истеъмол товарлари ишлаб чиқариш кенгайтирилишнинг рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарориға биноан 119,1 млрд. сўм миқдорида кредитлар берилди. Бу сармоялар рақобатбардос ноозик-овқат истеъмол товарлари ишлаб чиқаришнинг кўпайтириш, импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар

тайёрлашни ўзлаштириш каби истиқболли лойиҳаларға йўналтирилгани билан диққатға сазовордир.

Ҳозир мамлакатимиз банклари кичик бизнес субъектлари билан нафақат миқоз, балки яқин ҳамкор сифатида ҳам фаол иш олиб бормоқда. Ўз бизнесини йўлга қўйиш истиғдаги ишбилармонлар молия муассасалари ёрдамида ишлаб чиқариш қувватларини ошириб, янги иш ўринлари яратмоқда.

— Мамлакатимизда бунёдкорлик ишлари қўламининг тобора кенгайиб бораётгани қурилиш материаллариға бўлган талабни ҳам йилдан-йилға оширмоқда, — дейди Тошкент шаҳридаги "Razata" масъулияти чекланган жамяияти раҳбари Акмал Зиёев. — Ана шу талабни эътиборға олиб, қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда жуда муҳим бўлган микрокальцит ишлаб чиқариш йўлга қўйди. "Асака" банкнинг қўллаб-қувватлаш натижасида қисқа фурсатда замонвий ускуна харид қилиб, иш бошладик. Жорий йилнинг охириға қадар истеъмолчиларға 1,7 млрд. сўмлик қурилиш маҳсулотлари етказиб беришни режа-

лаштирганмиз.

Марғилон шаҳридаги "Наврўз" хусусий корхонасида маҳаллий хомашёдан 55 турдаги мебел ишлаб чиқарилади. Корхона раҳбари Фуломжон Нишоннинг айтишича, ўтган йили банк сармоясидан фойдаланиб, 1,5 млрд. сўмдан ортқ маҳсулот ишлаб чиқарилган, катта ҳажмдаги маҳсулот экспорт қилинган, 65 та иш ўрни яратилган. Жорий йилнинг охириға қадар ёғоч чиқиндиларидан турли қалинликда ДСП ва ДВП маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва ўндан зиёд янги иш ўрни яратиш режалаштирилмоқда.

Мухтасар қилиб айтганда, "Асака" банк томонидан кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш бўйича амалға оширилаётган ишлар аҳоли турмуш даражасини оширишға хизмат қилмоқда. Энг муҳими, банк қўмағида аҳолида тадбиркорлик қобилияти шаклланиб, кичик бизнес вақиллари иқтисодиётимизни ривожлантиришға салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Тадбиркорлиқни ривожлантириш, бунёдкорлик ва тараққиёт учун хизмат қилиш эса банк жамаосининг доимий эътиборида турибди.

Банк матбуот хизмати

Жаҳл отига миниб...

"Жаҳл чиқса, ақл кетар", деган нақл бор доно халқимизда. Инсон ўзини ақлан бошқара олмаслиги натижасида кўплаб салбий воқеалар содир этилганлигини эшитганмиз. Инсон ёши улгайгани сайин фикрлаш доираси ҳам кенгайиб бораверади. Бироқ оилали, бир нафар фарзанднинг отаси Хусниёр Даминов 35 ёшга кирса ҳам ақл билан иш тутишининг улдасидан чиқа олмади. Алал-оқибат жаҳл отига миниб, қилган иши унга пушаймонликдан бошқа нарса олиб келмади.

Оёғи оғриб, Чиноз туманидаги касалхонага борган Х.Даминов у ерда мактабда бирга ўқиган синфдоши Гўлчехра Кенжаевани учратиб қолди. У билан салом-алик қилиб, ҳола-ахвол сўрашгандан сўнг, ишларини тугатиб, отасининг уйига йўл олди. У ерда бироз ўтириб, кейин ортига қайтди. Уйига келганида кўшниси чиқиб, Ортиқ исмли йигит қиди-

риб келганлигини айтиб қолди. Табиийки, Х.Даминов Ортиқ Тугизбоевни нима сабабдан қидириб келганлигини тушуна олмади. Сабаби у билан ҳеч қандай яқинлик жойи йўқ бўлиб, фақатгина О.Тугизбоевни мактабда бирга ўқиган синфдоши Г.Кенжаеванинг турмуш ўртоғи эканлигини биларди, холос.

О.Тугизбоев Гўлчехрага уйлланганига 17 йил бўлди. Шу

вақт ичида икки ўғил, бир қиз фарзандли бўлишди. Оилавий келишмовчиликлар сабабли 1 йилдан буён Г.Кенжаева онасининг уйида яшайётган эди.

Орадан бироз вақт ўтиб, уйи олдига "Матиз" русумли автомашинада О.Тугизбоев ва унинг икки нафар ўғли келганида ҳам Хусниёр синфдошининг эри нима сабабдан уни "йўқлаб" келганлигини англа-

маган эди. Ортиқ машинадан тушиб, уни чақирди.

— Сен менинг хотиним билан юраркансан, шу тўғрими? — деди чақирилмаган меҳмон дабдурстан.

Ҳеч нарсага тушунмаган Хусниёр ундан нима учун бундай деяётганини сўради. "Меҳмон"дан яна ўша саволни эшитгач, бу гап асоссизлигини таъкидлади. Ўртада келишмовчилик чиқиб, барчасига ойдинлик киритиш мақсадида Г.Кенжаева яшаётган уйга боришди. Аммо ўша пайтда Гўлчехра уйда эмасди, ноилоҳ ортга қайтишди.

Эртаси куни О.Тугизбоев икки ўғли билан яна Х.Даминовнинг уйига келди. Бу пайтда вақт ярим тун эди. Ортиқ Хусниёрни чақириб, яна кенчаки "мавзу"дан гап очди. Х.Даминов унинг хотини билан ҳеч қандай муносабати йўқлигини таъкидлади. Аммо О.Тугизбоев уни хотини билан учрашиб юрганликда айблаб туравер-

Гайрат МУҲАМЕДОВ,
Чиноз туман прокурори

гач, Хусниёр уйига кириб, пичоқ олиб чиқди. Сўнг О.Тугизбоевни шу яқин-атрофдаги қуриб битказилмаган бино олдига бошлаб ўтиб, олдидан ўйлаган режаси асосида пичоқни ишга солди. Яхшиямки, Ортиққа ўз вақтида ёрдам кўрсатилиб, Х.Даминов ўзига боғлиқ бўлмаган ҳолда жиноий ҳаракатини охирига етказолмади.

Жиноят ишлари бўйича Оқўрғон туман суди Х.Даминовга нисбатан 10 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Агар Х.Даминов жаҳлини жиловлаб, ёшига яраша ақл билан иш тутганида ҳозир у темир панжара ортида ўтирмаган, оиласи даврасида, фарзанди кучоғида бўлган бўлар эди. Энди афсус-надо-матдан фойда йўқ.

Илмига амал қилмаган олим...

Илҳом Фаниев деганда уни таниган, билган, домладан сабоқ олган талабалар бир вақтлар унинг номини эшитганда алоҳида ҳурмат ва эҳтиром билан эслашганлар. Ўтмиши унутилиб, эл орасида қайта обрў топган Илҳом Фаниевнинг илм-фан, ижод соҳасида эришган ютуқлари-ю, дарс ўтиш услублари, илмий рисолалари, қўйинги, фаолиятининг қайси қиррасини олманг, ибратга арзигулик эми. Бироқ, олим бўлган бу кимсанинг заррача одамийлик мўлқига эга эмаслиги, маънавий дунёси рутубатга қоршигани жуда ачинарли.

Илҳом Фаниев 50 ёшда. Инсон бу ёшда ақли теранлашиб, қиллаётган ҳар бир хатти-ҳаракатини мулоҳаза чигиригидан ўтказиб иш тутди. Фарзандлар, невалар, шогирдларга ибрат, намуна бўлишга интилади.

Муқаддам судданиб, жиноят ишлари бўйича Бухоро шаҳар судининг 2008 йил 22 апрелдаги ахригига кўра Ж.Кеннинг 78-моддаси "в" бандига асосан судланганлик тамгаси олиб ташланган, Илҳом Фаниев Бухоро Давлат университети фаолиятини давом эттириш учун қайтганида ҳеч ким ҳайратланмади. Айрилиб "Панжара орти ҳаёти, элюрт олдидagi мулазмилик уни тўғри ҳаёт йўлини танлашга ўргатган бўлса керак", деб ўйлашди. Бироқ, Илҳом Фаниев яна жиноят кўчасига кирди...

Нафс кетига тушган — нафсоният манзилидагина тўхтади. Қарийб 600 йил илгари айтилган бу пурмаъно тавбеҳни Илҳом Фаниев ҳаётда бир марта бўлса-да эшитган бўлиши керак.

Улбиби Жўраева (жабрланувчининг исм-фамилияси ўзгартирилган) 2006 йилда узок Қорақўлдан Бухорои шариф томон отланганида орзулари нурдек тоза, ниятлари улуг эди. Шартнома асосида БухДУнинг филология факультетига ўқишга кирди. Ота-онаси, яқинлари, ҳатто қишлоқдошлари ҳам хурсанд бўлишди, ўшанда. Бироқ, негадир бирдан талаба қизининг соғлиғи ёмонлашди. Шифокорлар жиддий даволанишни тавсия этишгач, Улбиби ўқиш жойидан 1 йиллик академик таътил олди. Даволанди, тузалиб ўқишга қайтгач, ўша пайтларда факультет декани бўлган Нодири Афоқовага учраш-

ди. Декан унга ўқишни давом эттирмоқчи бўлса, аввал 600 минг сўм келтиришини айтди. Улбиби бу пуллар нима мақсадда талаб қилинаётганлигини суриштириб ҳам ўтирмай, деканнинг гапини отасига етказди. "Ҳа болам, энди домланинг ҳам у-бу харажатлари бўлади. Йиғиб қўйган 400 минг сўм пулим бор, ўзим олиб бориб бераман. Қўл қўлни танийди".

— Ҳозир пахта мавсуми, университетда таъмирлаш ишлари кетаяпти. Шу ерда қолиб, ишларга ёрдам бер, — гўё талабага илтифот кўрсатди Н.Афоқова. Шу аснода Улбибини ўзининг турмуш ўртоғи "Ўзбек филологияси" кафедраси мудири Илҳом Фаниев билан таништириб: — бу киши гуруҳ раҳбаринг бўладилар, — деб қўшиб қўйди.

Ота кўнгли тинчиб уйга қайтди. Орадан бир ойлар ўтиб, Улбибини учратиб қолган Илҳом Фаниев унинг 15-20 соат дарс қолдирганини, жиддий тайёргарлик кўриши лозимлигини айтarkan, "Агар китоблар ва қўлланмалар керак бўлса, топишда ёрдам бераман", деб шипшитиб ўтди. Бу сўхбат домланинг юраги тубида яшириниб ётган бузуқ ниятни амалга ошириши учун илк қадам бўлди. У факультетдаги мавжеи ҳақида гапириб, унинг гапини ҳеч ким икки қилмаслигини алоҳида уқтириб ўтиш асносида Улбибини аудиторияга олиб кириб, янги курсдошлари билан таништирди.

Инсон руҳияти, унинг характеридаги нозик, ожиз томонларни илғаб олиш Илҳом Фаниевдек нафси йўлида даҳоликка даъвогар домлага ҳеч ҳам

қийин эмас. Ишонувчан, соддадил, дунёни фақатгина яхшиликлардан иборат деб билувчи Улбибини ҳам қармоғига осонгина туширди.

Дарс жараёнида кириб, гуруҳ сардори Дилсўз Баротова (исм-фамилияси ўзгартирилган) ҳамда Улбиби Жўраевага рухсат олган Илҳом Фаниев қизларнинг қўлига китоблар рўйхати ва "офис"нинг калитини берди. "Китобларни топаверинглар, ортларингдан бораман", деб тайинлади.

Қизлар бекатдаги дўкондан "Коккола" сотиб олишди. Атиги бир қўлгум ичмил улгурмай Улбибининг юраги беҳузур бўлиб, боши айлана бошлади. Талаба қизлар домланинг "офис"ига келишганида Улбиби қарийб ҳўсиз ҳолатда эди. Манзилга етиб келган Илҳом Фаниевга Дилсўз дугонаси Улбибининг касал бўлиб қолганини айтди.

— Қўй, ётаверсин. Бироз дамини олиб, тузалган боради, — деди-ю, ниманидир олиб, чиқиб кетди. Буни қарангки, Дилсўз ҳам дугонасини домланинг "офис"ида ёлғиз қолдириб, чиқиб кетди...

Улбиби қанча вақтда ўзига келганини англаб етмади. Бироқ, қиз кўзини очганида дунё остин-устун бўлиб кетгандек эди гўё... Энди у билган яхшилик ўрнини қабиҳлик, эзгулик ўрнини тубанлик, оппоқ нурлар ўрнини симсиёх қоронғулик қоплаб бўлган эди... Номуси топталган қиз фарёдида бетон деворлар гувоҳ эди, холос... "Тинчлан. Ҳаммаси яхши бўлади", "мастлик устида", энди бу овозлар бўм-бўш хумдан эшитилаётгандек эди...

Баҳром ЯРАШЕВ,
Бухоро вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

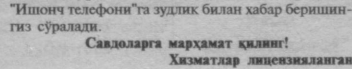
Қўрқитиш ва тазйиқлар, Илҳом Фаниев режасига мувofiқ сохта ишқий муносабатлар, "аборт" азорлари, ашаддийси ҳаё, ифбат оёқости бўлгани... Йўқ, Улбиби охириг ҳўлосага келди. "Яшашни истамайман! Ота-онам, яқинларим, эл-юрт кўзига қайси юз билан қарайман энди?! Умил афзал..." У димедрол таблеткаларини бирин-кетин озгизга солар экан, шу тариқа ҳаммасига нуқта қўймоқчи бўлди. Шифокорлар бўлмаганида... Хайриятки, шу ҳодиса содир бўлмади.

Оёғи ердан узилган Илҳом Фаниев ахлоқий нопок бўлиш билан бирга тамағирликда ҳам анча донги кетганлардан бўлиб чиқди. 2012 йил октябрь-ноябрь ойларида магистратурага ўқишга киритиш ваъдасини бериб, Х.Ортиқовадан 3000 АҚШ доллари сўраган. Таълим тизимида ишлаб, келажак авлодини ҳар жиҳатдан соғлом қилиб тарбиялаш масъулиятини зиммасига олган, педагогларга таълим-тарбия бераётган устознинг ҳеч торинмай, виждони қийналмай порага қўлини ўргатгани, нафсини тиёлмагани ачинарли. Унга битирув-малакавий ишда раҳбарлик қилгани учун С.Аминжоновга 300 АҚШ доллари ҳеч оғринмай берди, десак, ишонасизми? Айтилаётган маблағни топиш учун қанча ҳалол меҳнат қилиш керак, ахир!

Эр-хотин Илҳом Фаниев ҳамда Нодири Афоқовалар бойлик орттириш йўлидаги жиноий хатти-ҳаракатлари туфайли илм эгаллаш илинжида бўлган неча-неча бўлажак ўқитувчилардан пора тариқасида олган минглаб АҚШ долларлари ёки миллионлаб сўмларни сарфлашда-да, йиллар давомида мисқоллаб йўққан обрўларини қайта тиклай олармикан?... Бу саволни очик қолдирганимиз маъқул. Бинобарин, вақт олий ҳакам. У хатоларни тузатишга имкон беради. Бироқ виждон азобидан қутқара олмайди...

Йиллар ўтиб қачондир, қайсидир даврада Илҳом Фаниев ҳақида гап кетганда "Илм-салоҳиятини қадрлаш керак, йўқса..." Нима демоқчи эканлигини зукко ўқувчи ўзи англайди, албатта.

Жиноят ишлари бўйича Бухоро вилоят суди ҳўкмига кўра, Илҳом Фаниев 13 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди.

Мустақиллигимиз шарофати билан барча соҳаларда бўлгани каби прокуратура органларида ва унинг фаолиятини ислоҳ этиш борасида ҳам улкан ислохотлар амалга оширилди. Истиқлол туйғайли Ўзбекистон Республикасининг миллий прокуратураси қарор топди.

Ифтихор

1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Асосий Қонунида прокуратурага мамлакатимизда қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни амалга оширувчи орган сифатида конституций мақом берилди.

Истиқлол йилларида прокуратура органларининг асосий фаолият йўналишлари, ваколатлари ва аммасидаги вазифалари амалга оширишнинг мақсад ва тамойиллари, ташкилий-штат тузилиши, прокуратура органларида хизматни ўташ, кадрларни танлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, уларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш ва моддий таъминотини ошириб бориш масалаларида қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди ҳамда бу борадаги амалий чора-тадбирлар изчиллик билан давом этмоқда.

Конституциямиз, тегишли процессуал қонун ҳужжатлари ҳамда 1992 йил 9 декабрдаги Ўзбекистон Республикасининг "Прокуратура тўғрисида"ги Қонуни ва мазкур қонуннинг 2001 йил 29 август кунги янги таҳрири билан прокуратура органларининг мақсад, вазифалари ва фаолият йўналишлари ҳам давлатимиз танлаган ўзига хос инсонпарвар демократик бошқарув сиёсатида ва мустақил тараққиёт йўлига мос

тарзда ишлаб чиқилди.

Бир сўз билан айтганда, бугун прокуратура нафақат қонун ҳимоячиси, балки том маънода инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи орган ҳисобланади.

Президентимиз таъбири билан айтганда, бугун прокуратура қонунни, унинг талабларини қатъий ҳимоя қилувчи идора ҳисобланади. У ҳуқуқий ислохотларни ўтказишда, ҳуқуқий давлат, демократик жамият қуриш ишида ҳал қилувчи ўрин тутди.

Хулоса қилиб айтганда, мустақиллик шарофати билан прокуратура тизими ва унинг фаолият соҳасида амалга оширилган ислохотлар ҳақида қисқача фикр юритилар экан, ҳар биримизнинг кўнгилмиздан "Ким эди-гу ким бўлди?" деган ҳаёл ўтиши, шундай юртда она Ватан ва халқ учун хизматда камарбаста эканлигимиздан қалбимиз гурур ва ифтихорга тўлиши табиий.

Мен ҳам таъбир жоиз бўлса, мустақиллигимизнинг 23 йиллиги шодидаси шуқуҳи ҳар кунимиз завқига шавқ қўшиб турган шундай кезларда прокуратура органларида хизмат қилаётган ёш ходимлардан бири сифатида, қалбимда чексиз ифтихор билан прокуратура ходими ҳақида самимий фикрларимни қуйидаги шеърини сатрларда билдирган бўлардим.

Номин олдим қаламга уни,
Фахр билан айтишини шунин,
Ҳалол, қатъий, шахдам
олими,
Прокуратура ходими.

Қонун билан ҳар бир қадами,
Халқ дардида ҳар ўй,
ҳар дами,
Юртнинг зеҳни ўткир одами —
Прокуратура ходими.

Қонун яшар дили, тилида,
Қонун бир хил, аниқ қўлида,
Умрин тиккан қонун йўлида —
Прокуратура ходими.

Камтарлиги, меҳнат —
зийнати,
Кўрк, қамол — ҳалол
хизмати,
Юрт ишида жўшиб гайрати —
Прокуратура ходими.

Кўринг куннинг қайси
палласи,
Умри ишда, уйда оиласи,
Халқимнинг фидойи боласи —
Прокуратура ходими.

Айтганларим гап эмас қуруқ,
Инсон, қонун бу юртда улуг,
Адолатга қилади қўллуқ —
Прокуратура ходими.

Инсон ҳуқуқларин таянчи,
Ватан учун жони, қувончи,
Юртбошим ва халқим
ишончи —
Прокуратура ходими.

Тавсифларим кўпдир бағоят,
Барин айтсам топмас
ниҳоят,
Бари истиқлолдан иноят,
Прокуратура ходими.

Тагин дилдан янграйди
шу сас:
— Тиш синмасин, кўзга
тушмай хас,
Соғ ва омон юринг ҳар нафас,
Прокуратура ходими!

Сўзим яқун топмоқда, мана,
Шоир ким, деб ўй сурманг яна,
Шеър ёзган ҳам Ботир
қамина —
Прокуратура ходими!

Ботирбек СОБИРОВ,

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратурининг ёрдამчиси

Дориламон кунлар шуқуҳи

Бугун мамлакатимиз жаҳонга юз тутан.

Илмла, маданиятла, спортла манаман деган
давлат билан беллаша олади. Ёшларимиз зук-
ко, маърифатли.

Шуни қувонч билан айтиш мумкинки, ҳозир Қорақалпоғистон Республикасининг ўзида 7 та олий ўқув юрти, 103 та коллеж ва лицей, 721 та мактаб ва мактабгача таълим муассасалари фаолият олиб бормоқда. Уларда халқимизнинг 379 минг нафар ўғил-қизлари таълим-тарбия олишмоқда. Бир қанча ёшларимиз чет элларда ўқиб қайтишяпти. Юзлаб ёшларимиз спорт турлари бўйича мамлакат ва жаҳон чемпионларидир. Бундан гурурланмай бўладими?

Истиқлол шарофати билан юртимизнинг барча ёшларида, жумладан, Қорақалпоғистоннинг нафақат шаҳарлари, балки қишлоқ ва овулларида ҳам врачлик пунктлари, дорихоналар ишлаб турибди. Шифохоналар замонавий асбоб-ускуналар, малакали мутахассислар билан таъминланган.

Бундай ижобий ишларни барча соҳаларда қўриш мумкин. Лекин буни битта мақолада таърифлаб бўлмайди. Бугун шаҳар-у қишлоқларимизни кўрган киши танимай қолиши шубҳасиз. Саноат ривожланмоқда. Фермерлик ва тадбиркорлик кенг қулоч ёймоқда. Муҳими, халқимиз ҳеч кимдан кам бўлмай, тинч, тўқ ва фаровон ҳаёт кечирмоқда. Айниқса, қишлоқларимизда Президентимиз ташаббуси билан қурилаётган замонавий типдаги мамунали уйлар киши баҳри-дилини очди. Ушбу қурилишлар ҳақида гап кетганда Юртбошимиз ўзининг ҳар бир чиқишида аҳоли учун қулай яшаш шароитлари яратиб бериш

Нуриддин ОҚНАЗАРОВ,
«Huquq»

лозимлигини жон куйдириб таъкидлашини қайд этиш жоиз.

Ҳақиқатан ҳам бугунги кунда республикамизнинг барча ҳудудларида барпо этилаётган янги массивлардаги шароит шаҳарниқидан қолишмайди: гузари, бозори, боғчаси, мактаби, спорт майдончаси, маиший хизмат кўрсатиш иншоотлари ўзида. Буни собиқ тўзум даврида тасаввур ҳам қилиш қийин эди. Холбуки, илгарилари қурилиш материаллари танқислигидан уй-жой, боғча ёки мактаб қурилишлари ўн йиллаб чўзилган ҳолатларга гувоҳимиз. Ёши улуг юртдошларимиз буни яхши эслашади. Демак, бугунги дориламон кунларнинг қадрига етишимиз керак экан.

Сўзимизнинг охирида Эллиққалъа туманидаги Қиличиноқ овул фуқаролар йиғинида яшовчи, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси, халқ таълими аълочиси, 90 яшар Ортик ота Матқубовнинг ўғит ва тилақларини келтирмоқчимиз:

— Манглайимизда бор экан, очарчиликни ҳам, қаҳатчиликни ҳам кўрдик, жангдошларда қон кечдик. Инсоннинг қадри бир жуфт қалб эди бир энлик газлама билан ўлчанган замонлар ҳам ўтди. Илоҳим, у кунларни бошқа кўрсатмасин! Яхши кунларни ҳам, ёмон кунларни ҳам халқ билан бирга кечирдик, элимизнинг аҳиллиги, бирлиги кўз тегмасин! Юртимизнинг тўйлари, байрамлари кўп бўлсин! Юртбошимиз айтганидек, Мустақиллигимиз абадий бўлсин!

Ўқсик кўнгилларга малҳам бўлайлик

Бугун узоқ истиқболни кўзлаган ҳолда келажакимиз ворислари — вояга етмаганларнинг бахту иқболи давлат сиёсати даражасига кўтарилган бўлиб, уларнинг биздан кўра кучли, билимли, доно ва абадта, бахтли бўлишлари учун барча имкониятлар ишга солинмоқда. Мамлакатимизнинг турли гўшаларида қад ростилаётган, жаҳон стандартларига тўлиқ жавоб берадиган замонавий ўқув даргоҳлари, спорт-соғломлаштириш иншоотлари, барча-барчаси фикримизга яққол далил бўла олади.

Дарҳақиқат, мамлакатимиз соғлиқни сақлаш тизимида изчиллик билан амалга оширилаётган ислохотлар, чунончи, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, аҳоли саломатлигини янада мустаҳкамлаш борасидаги ишлар улкан тарихий аҳамиятга эга. Зеро, Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримовнинг ташаббуси билан амалга оширилаётган ушбу хайрли ишлар миллион соғломлаштириш гоёсининг асосини ташкил қилади.

Шунинг баробарида, юртимизда кўнгли ўқсик болаларни ҳам тақдир измига ташлаб қўймай, улар жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзолари сифатида барча имконият ва қўлайликлардан баҳраманд бўлишига эришиш мақсадида кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда. Чунончи, мамлакатимизнинг етакчи тармоқларидан бири бўлган "Ўзбекистон темир йўллари" давлат акциядорлик компанияси томонидан Президентимизнинг "Савоб ишини ҳар ким, ҳар кун қили-

ши керак" деган қақриқлари-га асосан компаниянинг Соғлиқни сақлаш хизмати-га қарашли Тошкент, Қўқон, Андижон, Урганч, Хўжайли бекатларида жойлашган касалхоналарнинг болалар бўлимларида "Меҳрибонлик уйлари"да тарбияланувчи кўнгли ўқсик, ота-она меҳрига зор бўлган болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш, саломатлигини муҳофаза қилиш ва соғломлаштириш борасида муайян ишлар олиб бормоқдалар.

Ушбу шифохоналар "Ўзбекистон темир йўллари" давлат акциядорлик компанияси раҳбарияти ҳомиyliида жаҳон стандартларига жавоб берадиган, замонавий текшириш аппаратлари ва тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланган бўлиб, 2004 йилдан шу кунгача 2500 нафар меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари бу масканларда ўз саломатликларини тикладилар.

Шифохоналарда кўп йиллик иш тажрибасига эга, олий тоифали шифокорлар, ўз иши-

нинг билимдони, ширин сўз, меҳри дарё ҳамширалар меҳнат қиладилар. Тошкент бекатидаги "Йул болалар касалхонаси" пойтахтдаги 5 та меҳрибонлик уйи билан, Қўқон бекатидаги шифохонанинг болалар бўлими 2 та меҳрибонлик уйи билан, Андижон бекатидаги шифохонанинг болалар бўлими 3 та меҳрибонлик уйи билан, Урганч бекатидаги шифохонанинг болалар бўлими 1 та меҳрибонлик уйи билан яқин алоқада бўлиб, тарбияланувчиларнинг саломатлигини назорат қилиш ва шифохона шароитида текшириш жараёнида аниқланган касалликларга тўғри ташхис қўйиб, вақтида даволаш ишларини олиб бормоқдалар.

Шунингдек, меҳрибонлик уйларида тарбияланувчи болалар орасида мураккаб касалликлар аниқланса, Тошкент шаҳри ва жойларда жойлашган махсус илмий текшириш институтлари шифокорлари ва илмий ходимлари билан кенгашган ҳолда беморлар за-рур текширувлардан ўтказилиб, текширувлар натижалари асосида керакли тавсиялар олинади ва даволанади.

Шахно АҲМАДХОНОВА,
"Ўзбекистон темир йўллари" ДАК
тизимидagi CSX бош педиатри

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
**O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi**

Bosh muharrir:
**Jahongir Jur'atovich
MAKSUMOV**

Tahrir hay'ati:
Hakimboy HALIMOV Baxtiyor NAZAROV
Abbosxon SANGINOV (Bosh muharrir o'rinbosari)
Muxtor ZOIROV Kamoliddin ASQAROV
Gulnoza RAHIMOVA (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85

E-mail:
huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'yozmalar taqdir qilmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muslik fikri tahririyat nuqtai nazaridan fargalanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat material.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma S-805. 45 754 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Nabatchi muharrir: F.YODGOROVA
Sahifalevchi: S.BOBONOV
Nabatchi: O'.DEHQONOV
Bosmoxnaga topshirish vaqti: 22.00.
Tophisrida: 20.00 123456789

Gazeta «O'zbekiston» nashriyat matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligida 2008-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9 772010 761004